

Suomen ympäristökeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2008–2011

Oili Soinisalo ja Ismo Tiainen (toim.)

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA
20 | 2006

Suomen ympäristökeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2008–2011

Oili Soinisalo ja Ismo Tiainen (toim.)

Helsinki 2006

Suomen ympäristökeskus

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 20 | 2006
Suomen ympäristökeskus

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

Edita Prima Oy, Helsinki 2006

ISBN 952-11-2496-2 (nid.)
ISBN 952-11-2497-0 (PDF)
ISSN 1796-1718 (pain.)
ISSN 1796-1726 (verkkoj.)

SISÄLTÖ

1	TOIMINTAYMPÄRISTÖN KESKEISET MUUTOKSET	4
2	VALTION VUODEN 2007 TALOUSARVIOESITYKSESSÄ ASETETUT TAVOITTEET	8
2.1	SYKEÄ KOSKEVAT YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALAN TAVOITTEET	8
2.1.1	YM:N TAVOITTEET KOKO HALLINNONALALLE	8
2.1.2	YM:N TAVOITTEET SYKELLE	9
2.2	SYKEÄ KOSKEVAT MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN TAVOITTEET	11
2.2.1	VESITALOUDEN POLITIIKKASEKTORIN YHTEISKUNNALLISET VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET	11
2.2.2	MMM:N TAVOITTEET SYKELLE	11
3	STRATEGIA	12
3.1	YLEISTÄ	12
3.2	TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA VISIO	12
3.3.1	VAIKUTTAVUUS	12
3.3.2	TULOKSET JA LAADUN HALLINTA	14
3.3.3	TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS	14
3.3.4	HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	15
3.4	STRATEGISET KEHITTÄMISTOIMENPITEET	16
4	TOIMINTALINJAT	18
4.1	SYKEN STRATEGISESTI KEHITETTÄVÄT ALUEET	18
4.2	TUTKIMUSTOIMINTA	19
4.3	ASiantuntija- ja viranomaispalvelut	21
4.4	Ympäristön seuranta ja tietojärjestelmät	23
4.5	Sisäinen hallinto ja viestintä	24
5	VOIMAVARAT	26
5.1	RAHOITUS	26
5.2	HENKILÖSTÖ	28
5.3	TOIMITILAT	30

1 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KESKEISET MUUTOKSET

Globalisaatio

Kulutuksen ja tuotannon vaikutukset ympäristöön ulottuvat yli maan rajojen, kun suuri osa raaka-aineista ja energiasta tuodaan ulkomailta, osa tuotannosta siirretään kustannuksiltaan halvempiin maihin ja tavarat kulkevat yhä vapaammin maasta toiseen. Vanhoissa teollisuusmaissa perinteisen teollisuuden merkitys vähenee ja palvelutoimialojen merkitys vastaavasti kasvaa. Kestävä kehitys edellyttää globaalitason vahvempaa politiikkaa ja hallintaa samoin kuin haitallisten ympäristövaikutusten vähentämistä koko tuotannon elinkaaren osalta. Raja kansallisen ja kansainvälisen ympäristöpolitiikan välillä hämärtyy. Ympäristöhallinnan keskeisiä haasteita modernissa maailmassa on toisiinsa vahvasti kytkeytyneiden globaali- ja paikallistason ympäristökysymysten samanaikainen hallinta.

Globalisaation myötä kansallisvaltioiden ja myös EU:n suhteellinen merkitys vähenee ja monikansallisten yritysten rooli kasvaa. Ympäristön kannalta ratkaisevaa on, kuinka ympäristö- ja yhteiskuntavastuullisesti nämä yrityksen toimivat. Jatkuvan kilpailun ja kustannusten alenemispaineiden seurauksena tuotannon lisäksi myös tutkimus- ja kehittämistoimintaa siirtyy halvemman kustannustason maihin. Globalisoituva tuotanto ja kulutus lisäävät kansainvälisten ympäristösopimusten painoarvoa.

Hyödynnettävien luonnonvarojen vähenemisen lisäksi keskeisimpiä maailmanlaajuisia haasteita ympäristönsuojelulle ovat väestönkasvu erityisesti Afrikassa, Intiassa ja Kaakkois-Aasiassa, ilmastonmuutos seurannaisvaikutuksineen, biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen, ympäristön heikkenevä tila sekä kasvava jätteiden määrä. Toimivien ratkaisumallien löytämiseksi tulee ymmärtää ongelmien ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia yhteyksiä.

Ympäristönsuojelun haasteet

EU:n 6. ympäristönsuojelun toimintaohjelma ulottuu vuoteen 2012. Ohjelmassa on määritelty neljä painopistealuetta: 1) ilmastonmuutos, 2) luonto ja biologinen monimuotoisuus, 3) ympäristö ja terveys sekä elämänlaatu, 4) luonnonvarat ja jäte.

EU pyrkii pienentämään kasvihuonepäästöjä teollisuus-, liikenne- ja energiapolitiikan avulla. Vuoteen 2010 mennessä 21 prosenttia sähköstä tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä, esimerkiksi bioenergialla. Lisäksi jäsenmaat ovat sitoutuneet lisäämään biopolttoaineiden osuutta liikenteessä. Bioenergian tuotannon voimakas lisääntyminen edellyttää perusteellista tutkimusta bioenergian ympäristövaikutuksista ottaen huomioon tuotannon koko elinkaaren. Suomessa paineet kohdistuvat enenevästi omiin uusiutuviin luonnonvaroihimme. Bioenergian lisäksi myös vesi- ja tuulivoiman merkitys kasvaa. Ydinenergiateknologian kehittyminen ja hyväksyttävyyden kasvu saattavat vaikuttaa merkittävästi tuleviin energiaratkaisuihin.

Hallitusohjelman mukaan Suomen tulee toteuttaa Kioton pöytäkirjan veloitteet sekä toimia aktiivisesti, jotta neuvottelut vuoden 2012 jälkeisestä ilmastopolitiikasta käynnistettäisiin. Osana Ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategiaa valmistui Ilmastonmuutoksen sopeutumistutkimusohjelma (2006-2010). Tutkimusohjelman tavoitteena on tuottaa käytännön sopeutumistoimien suunnitteluun tarvittavaa tietoa ja edistää tiedon soveltamista käytäntöön.

EU on sitoutunut pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen alueellaan vuoteen 2010 mennessä. Lisäksi EU tekee YK:n piirissä yhteistyötä muiden maiden kanssa vähentääkseen biologisen monimuotoisuuden köyhtymistä. Kansallisella tasolla tavoitteita toteutetaan luonnon monimuotoisuuden strategian ja toimintaohjelman (2006-2016) avulla.

Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen, Itämeren luonnon kartoittaminen ja turvaaminen sekä ilmastomuutoksen aiheuttamien uhkatekijöiden tunnistaminen uudistavat luonnonsuojelua. Maatalouteen liittyvät elinympäristöt nousevat entistä vahvemmin esille.

Muuttoliike harvaan asutuilta alueilta taajamiin synnyttää alueita, joihin kohdistuu kahden tyyppisiä paineita samanaikaisesti. Alueiden edellytetään tuottavan luotettavia teknisiä palveluita (esimerkiksi energia-, vesi- ja jätehuolto, liikenne) ja samalla tarjoavan korkealuokkaisia ekosysteemipalveluita (esimerkiksi virkistys, luonnontilainen ekosysteemi). Paineiden hallitseminen edellyttää teknisen ja ekologisen osaamisen integrointia. Suurten ympäristökySYMysten ratkaisemisessa urbaanit ympäristöt ovat avainasemassa.

Teollisuuden ja yhdyskuntien päästöjä vesistöihin, happamoittavia päästöjä ilmaan sekä kaatopaikoille päätyvän jätteen määrää on pystytty pienentämään oleellisesti ja vähentämään myös niiden riippuvuutta talouden kasvusta. Kun päästöjä ei enää kyetä vähentämään puhdistustekniikoita kehittämällä, huomiota on kiinnitettävä aine- ja energiavirtoihin kokonaisuutena. Suomi edistää kansallisella, hallinnonalat ylittävällä ohjelmalla vuonna 2002 pidetyn YK:n kestävän kehityksen huippukokouksen toimenpideohjelman toteuttamista ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä tuotanto- ja kulutustavoista. Ohjelmassa on keskitytty löytämään ratkaisuja niille alueille, joilla on eniten vaikutuksia yhteiskunnan ekotehokkuuteen. Tavoitteena on, että tulevaisuuden Suomessa tuotannon ekotehokkuus on maailman kärkitasolla.

Kasvava meriliikenne nostaa öljy- ja kemikaalionnettomuuksien riskiä erityisesti Itämerellä ja maamme lähialueilla. Kun öljykuljetusten määrä Suomenlahdella vuonna 1996 oli 22 miljoonaa tonnia, kuljetukset voivat ylittää 200 miljoonaa tonnia jo ennen vuotta 2010. Liikenneturvallisuuden lisääminen merellä sekä vahinkojen torjuntavalmiuden ylläpito ja parantaminen edellyttävät jatkuvaa aktiivista toimintaa. Monitoimialus otetaan käyttöön ja se parantaa erityisesti talvella tapahtuvien öljyvahinkojen torjuntavalmiutta. Öljytorjunnan osaamiskeskukseen käynnistyminen parantaa toimintaa entisestään. Keskukseen yksi päätehtävä olisi kehittää öljytorjunnan osaamista ja koulutusta sekä tehostaa eri viranomaisten ja alan koulutusta tarjoavien laitosten välistä yhteistyötä. Operatiiviseen öljytorjuntaan öljytorjunnan osaamiskeskus ei toisi muutoksia.

EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpano edellyttää Suomessa merkittävää työpanosta suunnitelmakaudella. Ensimmäisten direktiivin mukaisten seurantaohjelmien on oltava valmiina vuonna 2007 ja vesienhoitoalueiden toimenpideohjelmien sekä vesienhoitosuunnitelmien vuonna 2009. Vesitaloudessa läpäiseväksi periaatteeksi nousee vesistöalueiden yhteen sovitettu hoito. Siinä yhteiskunnan eri taloudellisten sektorien tarpeet sovitetaan yhteen ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä kehityksessä asetamissa rajoissa.

Nanoteknologian lisääntyvä teollinen hyödyntäminen on ajankohtainen, mutta myös hyvin puutteellisesti tunnettu aihe. Nanoteknologia saattaa tarjota uusia mahdollisuuksia myös ympäristönsuojelun edistämiseksi. Toisaalta nanoteknologisten tuotteiden mahdollisista haitoista ympäristölle on vasta hyvin vähän tietoa.

EU:ssa on valmisteilla uusi asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista ja lupamenettelystä (REACH-asetus). Samanaikaisesti on valmisteilla myös asetus kemikaalien yhdenmukaistetun luokitus- ja merkintäjärjestelmän (GHS) toimeenpanosta EY-lainsäädäntöön. Valmistuttuaan nämä molemmat EY-asetukset tulevat sellaisinaan voimaan myös Suomessa.

Tiedon hallinnan ja viestinnän kehittäminen

Valtioneuvoston periaatepäätöksen (15.6.2006) mukaan IT-toiminnan voimavarat virastoissa kohdistetaan ydintoiminnan kehittämiseen. Perustietotekniikkapalvelut tuotetaan mittakaavaetujen hyödyntämiseksi yhtenäisesti ja mahdollisimman keskitetysti. Merkittäviä tuotta-

vuus-hyötyjä tavoitellaan mm. tehostamalla yhteisten tietovarantojen käyttöä ja minimoimalla moninkertaista tiedonkeruuta.

Valtiovarainministeriö tekee syksyn 2006 aikana päätöksen valtionhallinnon yhteisen suunnittelu- ja seurantajärjestelmän rakentamisesta. Järjestelmän tarkoituksena on nopeuttaa tulosohtausprosessia – suunnittelua, tulosneuvotteluja ja seuranta – sähköistämällä prosessi. Samalla suunnittelun ja seurannan laatu paranisi, kun käyttöön otettaisiin koko valtionhallinnolle yhteiset mallit ja menetelmät. Tuottavuushyötyjä saavutettaisiin mm. järjestelmien ja toimintatapojen kehittämisen ja ylläpitokulujen vähentymisen muodossa.

Valtioneuvoston tietoyhteiskuntaohjelma korostaa tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä koko yhteiskunnassa. Tämä edellyttää uusien vuorovaikutteisten toimintatapojen ja sähköisten palvelujen luomista. Se puolestaan edellyttää koordinaatiota eri sektorien ja viranomaisten välillä sekä johtamis- ja toimintatapojen ja palveluprosessien uudelleen tarkastelua. Sähköisen asioinnin infrastruktuurien kehittelytyö avaa uudenlaisia mahdollisuuksia määrittellä palveluprosessit uudelleen ja tehostaa toimintoja. Haasteena tulevat olemaan erilaisten tietojärjestelmien integrointi ja niiden yhteensopivuus.

Ympäristöhallinnon tiedon hallinnan strategia hyväksyttiin vuoden 2003 lopulla. Strategia keskittyy erityisesti tiedon hallinnan hyödyntämisen lisäämiseen ympäristöhallinnossa. Viimeistään vuonna 2008 käynnistetään seuraava strategiakausi. Sen aikana on tarkoitus korostaa tuottavuutta ja palvelukykyä ja siirtää valtaosa toiminnasta sähköiseksi. Ympäristöhallinnon palveluja ja ympäristötietojärjestelmiä kehitetään niin, että niitä voidaan käyttää laajasti myös sähköisinä itsepalveluina kaikille avointen tietoverkkojen kautta.

EU:n direktiivi ympäristötiedon saatavuudesta (2003/4/EY) sisältää myös yksityiskohtaisia velvoitteita aktiivisen ja järjestelmällisen ympäristötiedon levittämiseksi erityisesti sähköisten välineiden avulla. Ympäristöhallinnossa on asetettu tavoite tarjota kaikille avoin helppokäyttöinen internet-liittymä tietojärjestelmiin. Ympäristöministeriön viestintästrategia 2006-2011 korostaa viestinnän kokonaisvaltaisuutta ja suunnitelmallisuutta sekä viestinnän ennakkoisuutta ja aktiivisuutta. Erityisinä kehittämisen painopisteinä ovat sidosryhmälähtöisyys, sisäinen viestintä ja viestinnän vaikuttavuuden mittaaminen.

Alueellistaminen ja tuottavuuden parantaminen

Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman (24.6.2003) mukaisesti on laadittu alueellistamisen pitkäjänteinen ohjelma, joka turvaa nykyisen henkilöstön aseman sekä uuden pysyvän henkilöstön saamisen valtion tehtäviin. Alueellistaminen toteutetaan tasapainoista alueellista kehitystä edistäen sekä alueiden vahvuuksia ja osaamista hyödyntäen. Valtion keskushallinnon uusia, laajenevia sekä uudistettavia toimintoja ja yksiköitä sijoitetaan ensisijaisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolelle valtioneuvoston strategiapäätöksen (8.11.2001) pohjalta. Valtion keskushallinnon toimintojen ja yksikköjen alueellistamisessa käytetään hyväksi keskus-hallinnon uudistamisen ja henkilöstön poistuman suomat mahdollisuudet.

Alueellistamisella pyritään osaltaan vastaamaan toimintaympäristön muutokseen parantamalla yhteistyöedellytyksiä ja keskittämällä vahvoin osaamiskeskittymiin. SYKEN toimintojen alueellinen kehittäminen on osa verkostoyhteistyön syventämistä, jossa tukeudutaan alueiden vahvuuksiin. Alueellistaminen edellyttää voimavarojen lisäämistä paitsi varsinaiseen toimintaan myös toimintojen johtamiseen, suunnitteluun ja seurantaan sekä tukipalveluihin. Samoin hallinnon prosesseja tulee kehittää.

Tuottavuusohjelman osana valmisteltua henkilöstösuunnitelmaa pidetään ajan tasalla, ja voimavaroja suunnataan sen mukaisesti. Tuottavuushankkeista myös luonnonsuojeluhallinnon kehittäminen, ympäristölupahallinnon uudistaminen, ympäristökeskusten asiantuntijapalveluiden keskittäminen, ympäristötutkimus- ja tietojärjestelmäyhteistyön kehittäminen, ympäristön seurannan ja raportoinnin kehittäminen sekä vesivarojen käyttö- ja hoitotehtävi-

en kehittäminen saattavat vaikuttaa SYKEN tehtäviin. Talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalveluiden keskittäminen yhteiseen palvelukeskukseen on jo alkanut.

Talousnäkymät

Valtion kireä taloudenpito jatkuu. Entistä suurempi osuus yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten menoista katetaan ulkopuolisella rahoituksella. SYKEssä kehitys on ollut saman suuntainen. Kun ministeriöiden tutkimusrahoitus supistuu, ulkopuolisen rahoituksen merkitys kasvaa kaikissa tutkimusta tekevissä laitoksissa. Myös kilpailu rahoituksesta kiristyy. Menestymisen edellytyksenä on toiminnan jatkuva parantaminen organisaation kaikilla tasoilla.

Kustannustason yleisen nousun, uuden palkkausjärjestelmän paineiden, alueellistamisen synnyttämien suorien ja välillisten kulujen sekä tuottavuusohjelman edellyttämien supistusten vuoksi SYKEN taloudellinen liikkumavara pienenee. Toiminnan vaikuttavuuden säilyttämisen vuoksi tehtäviä on priorisoitava ja vähemmän vaikuttavista toiminnoista on pyrittävä luopumaan.

2 VALTION VUODEN 2007 TALOUSARVIOESITYKSESSÄ ASETETUT TAVOITTEET

Luku 2 perustuu valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen. Luvussa on suorina lainauksina esitetty valtioneuvoston, ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön pääluokka- ja lukuperusteluissa asettamat SYKEä koskevat tavoitteet.

2.1 SYKEä koskevat ympäristöministeriön hallinnonalan tavoitteet

2.1.1 YM:n tavoitteet koko hallinnonalalle

Ympäristöministeriön toimialan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

(Valtioneuvoston asettamat tavoitteet, pääluokka 35, YM:n hallinnonala)

- ✓ *Ilmastomuutosta torjutaan laajalla kansainvälisellä yhteistyöllä.*
- ✓ *Itämeren ravinnekuormitus erityisesti Suomen rannikolla vähenee ja ympäristöriskien hallinta paranee.*
- ✓ *Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen hidastuu.*

Ympäristöministeriön toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehittyminen

(YM:n asettamat alustavat tulostavoitteet, pääluokka 35, YM:n hallinnonala)

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

- ✓ *Vaarallisimpien aineiden ja pienhiukkasten esiintyminen ympäristössä sekä niille altistuminen vähenevät asteittain.*
- ✓ *Itämereen ja sisävesiin kohdistuva ravinnekuormitus vähenee ja tärkeiden pohjavesien pilaantumisriski pienenee.*
- ✓ *Kaatoaikoille viedyn biojätteen määrä vähenee ja jätteiden hyödyntäminen lisääntyy.*
- ✓ *Suomella on tiedollinen ja yhteiskunnallinen valmius vaikuttaa ilmastosiipumuksen uuden sitoumuskauden tavoitteisiin.*

Luonnon monimuotoisuuden suojelu

- ✓ *Natura 2000 -verkoston suojelutoimet ja verkoston alueiden luonnontilan seuranta tukevat EU:n laajuisen suojeluverkoston toimeenpanoa.*
- ✓ *Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman jatkopäätöksillä edistetään metsien suojelutilannetta.*
- ✓ *Luonnon- ja maisema-arvojen huomioon ottaminen luonnonvarojen käytössä vahvistuu.*

Palvelujen, toiminnan ja henkisten voimavarojen kehittäminen

- ✓ *Ympäristöministeriön tuottavuusohjelman hankkeiden valmistelu etenee asetettujen tavoitteiden mukaisesti.*
 - *Luonnonsuojelutehtäviä hoitavien virastojen tehtäväjakoa kehitetään selvitysmiehen ehdotusten pohjalta.*
 - *Mikkelissä sijaitsevan ympäristöhallinnon palveluyksikön ja virastojen välinen työnjako ja yhdenmukaiset toimintatavat vakiintuvat.*
 - *Ympäristöhallinnon palvelujen laatu ja tuottavuus paranevat sähköisiä palveluja ja tietotekniikan hyväksikäyttöä ja asianhallintaa kehittämällä.*
 - *Tehokas henkilöstösuunnittelu ja muutosvalmennus tukevat kehittämissuunnitelmien toimeenpanoa.*
 - *Viestinnän ennakoivuutta ja vaikuttavuutta vahvistetaan.*

2.1.2 YM:n tavoitteet SYKELLE

Ympäristöministeriö on asettanut Suomen ympäristökeskukselle (Luku 35.60, Suomen ympäristökeskus) seuraavat tavoitteet:

Vaikuttavuustavoitteet

SYKEN tavoitteena on tuottaa tietoa ympäristön tilaan vaikuttavista ekologisista ja yhteiskunnallisista tekijöistä ja prosesseista sekä niiden vuorovaikutuksista. Luotettavaan tietoon perustuvat palvelut ja uusien tarpeiden ennakointi tukevat ympäristöä koskevaa suunnittelua, päätöksentekoa sekä lainsäädännön valmistelua ja toimeenpanoa erityisesti seuraavilla osa-alueilla:

- ✓ *Ilmaston muutos, muutokseen sopeutuminen ja kansallisten ilmastostrategioiden merkitys.*
- ✓ *Luonnon monimuotoisuuden suojelu erityisesti suhteessa maankäyttöön.*
- ✓ *Tuotannon ja kulutuksen ekotehokkuuden parantaminen ja tuotteiden elinkaaren aikaisen ympäristökuormituksen vähentäminen.*
- ✓ *Haitallisten aineiden ja pilaantuneiden maiden aiheuttamien riskien hallinta ja haittojen vähentäminen.*
- ✓ *Vesien- ja vesiluonnon suojelu, erityisesti Itämeren suojeluohjelman toimeenpano ja merellisen monimuotoisuuden säilyttäminen.*
- ✓ *Ympäristölupajärjestelmien vaikuttavuus ja ympäristönäkökulman integroiminen muihin politiikka-alueisiin.*
- ✓ *Käyttökelpoisen ympäristötiedon tuottaminen kansalaisille ja päätöksentekijöille.*

Toiminnalliset tulokset ja laadunhallinta

- ✓ *Osallistutaan kansallisen ilmastonmuutoksen sopeutumistutkimusohjelman (2006-2010) toteuttamiseen.*
- ✓ *Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja "Puhdasta ilmaa Euroopalle" – strategian toimeenpanemiseksi ja ECE-kaukokulkeutumissopimuksen kehittämiseksi sekä kansallisen ilmansuojeluohjelman 2010 uudistustarpeen arviointiin.*
- ✓ *Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja maatalouden ympäristötuen monimuotoisuusvaikutuksista ja biodiversiteetin suojelun uusien keinojen toimivuudesta sekä osallistutaan kansallisen biodiversiteettitoimintaohjelman toimeenpanoon ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman jatkovalmisteluun.*
- ✓ *Tuotetaan tietoa ympäristöinnovaatioiden taustatekijöistä ja yhdennetystä tuotepolitiikasta. Osallistutaan valtakunnallisen jättesuunnitelman viimeistelyyn ja jätelainsäädännön kokonaisuudistuksen valmisteluun.*
- ✓ *Osallistutaan uuden kemikaali- ja torjunta-ainelainsäädännön valmisteluun sekä EU:n uudistuneen kemikaalilainsäädännön sekä kansallisen kemikaali-ohjelman toimeenpanoon.*
- ✓ *Tuotetaan tietoa ja asiantuntijapalveluja vesienhoidon järjestämisestä annetun lain toimeenpanemiseksi sekä maatalouden, haja-asutuksen ja yhdyskuntien vesiensuojelun tehostamiseksi.*
- ✓ *Kehitetään menetelmiä vesien tilan ja vesivaroja koskevan tutkimuksen, paikkatietojärjestelmien sekä mallien kytkemiseksi toisiinsa.*
- ✓ *Laaditaan arviointi kustannustehokkaista vaihtoehtoista Itämeren suojelemiseksi ottaen huomioon pitkään jatkuneen ravinnekuormituksen kumulatiiviset vaikutukset.*
- ✓ *Osallistutaan Suomen Itämerisuojaohjelman mukaisen vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelman koordinointiin ja toteuttamiseen.*

- ✓ Oulussa, Jyväskylässä ja Joensuussa vahvistetaan SYKEN tutkimustoimintaa yhdessä alueen yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa.
- ✓ Toteutetaan uudistettua ympäristönseurantaohjelma, joka entistä paremmin yhdistää eri laitoksissa tehtävän ympäristöseurannan yhdeksi ohjelmaksi.
- ✓ Ympäristötiedon käytettävyyttä parannetaan toteuttamalla ja ottamalla käyttöön kaikille avoin maksuton ympäristötiedon www-käyttöliittymä sekä raportoinnin tuki- ja jakelujärjestelmä.

SYKE ylläpitää ja kehittää ympäristöhallinnon tietoteknistä infrastruktuuria ja tuottaa sovittuja hallinnonalaa palvelevia tutkimus-, laboratorio-, koulutus- ja muita asiantuntijapalveluja.

SYKEä kehitetään tutkimus- ja kehittämiskeskuksena vahvistamalla monitieteisyyttä ja erityisesti yhteiskunnallisten näkökulmien kytkemistä ympäristökysymysten tarkasteluun. Monitieteisyys varmistetaan aktiivisella verkostoitumisella kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. SYKEä kehitetään myös ajankohtaisiin ja tuleviin tarpeisiin joustavasti ja tehokkaasti vastaavana organisaationa.

Toiminnallinen tehokkuus

Taloudellisuus:

Suomen ympäristökeskuksen henkilötyövuosien ja toiminnan kustannusten arvioitu jakautuminen tehtäväalueittain vuosina 2006 ja 2007

Tehtäväalue	Henkilötyövuodet		Kustannukset M€	
	2006	2007	2006	2007
Tutkimus	193	193	12,0	12,0
Asiantuntijapalvelut ja viranomaistoiminta	223	222	17,0	17,0
Ympäristönseuranta ja tietojärjestelmät	80	79	5,2	5,2
Johto, sisäinen hallinto ja viestintä	65	64	5,0	5,0
Hallinnonalan tukipalvelutehtävät	35	35	3,8	4,0
Yhteensä	596	593	43,0	43,2

Tuottavuus:

Tuottavuutta parannetaan kehittämällä verkostoyhteistyötä ja toimintaprosesseja, uusimalla ja parantamalla tietojärjestelmiä, laajentamalla sähköisiä verkkopalveluja sekä kehittämällä palvelutuotantoa asiakaspalautteiden pohjalta. Sähköposti-, kalenteri- ja etäpalveluiden sekä puhelinpalveluiden ulkoistaminen tietoturvapalveluineen lisää ympäristöhallinnon tuottavuutta ja mahdollistaa omien IT-henkilövoimavarojen kohdentamisen nykyistä enemmän ympäristöhallinnon ydintoimintojen IT-palveluihin. Myös ympäristötutkimuksen alueellistamisella ja tukipalvelujen keskittämällä pyritään tehostamaan toimintaa.

Kannattavuus:

Maksullisen sekä yhteisrahoitteisen toiminnan arvioitu kannattavuus vuosina 2006 ja 2007:

	Vuosi 2006	Vuosi 2007
Liiketaloudellisesti hinnoitellut suoritteet	101%	101%
Julkisoikeudelliset suoritteet	90%	90%
Yhteisrahoitteiset hankkeet	52%	52%

Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannusvastaavuus vaihtelee hanketyypeittäin ja määräytyy eri rahoittajatahojen rahoitusehtojen mukaan.

Henkiset voimavarat

SYKEN kokonaishenkilöstömäärän arvioidaan olevan 593 htv vuonna 2007. Tavoitteena on, että määräaikaisten henkilöiden osuus on korkeintaan 20% henkilöstöstä.

Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan strategisten tavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon tuottavuushankkeiden toteuttamisen vaikutukset. Tutkimus- ja asiantuntijatehtävien alueellistamista Ouluun, Jyväskylään ja Joensuuhun jatketaan.

Suunnitelmallista kouluttautumista, tehtäväkiertoa ja mentorointia lisätään henkilöstön kannustamiseksi uuden oppimiseen ja uusiin tehtäviin siirtymiseen. Kehittämisessä painottuvat erityisesti menetelmä- ja tietotekniikkaosaaminen sekä esimiesvalmennus.

2.2 SYKEä koskevat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tavoitteet

2.2.1 Vesitalouden politiikkasektorin yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

(MMM:n asettamat tavoitteet, pääluokka 30, MMM:n hallinnonala)

- ✓ Tavoitteena on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä vesitalous. Vesistöjen hoidossa tavoitteena on vesistöjen hyvä käytettävyys ja hyvä riskien hallinta myös poikkeuksellisissa vesitilanteissa. Vesihuollon edistämässä pyritään alueellisen yhteistyön, erityistilanteisiin varautumisen sekä maaseudun vesihuollon parantamiseen. Tavoitteena on myös vaikuttaa yhdyskuntapoliittisiin ratkaisuihin, jotta ne olisivat tulvariskien hallinnan ja vesihuollon välttämättömyyspalvelujen saatavuuden kannalta keskeisiä.

2.2.2 MMM:n tavoitteet SYKELLE

(MMM:n asettamat alustavat tulostavoitteet, luku 30.50 Vesitalous, MMM:n hallinnonala)

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut seuraavat alustavat tulostavoitteet pääluokkaperusteluissa esitettyjen toimialan vaikuttavuustavoitteiden tukemiseksi:

- ✓ Selvitetään tarpeet valuma-alueiden vesitalouden monitavoitteisen hallinnan kehittämiseksi.
- ✓ Kehitetään menetelmiä vesihuollon erityistilanteisiin varautumisen parantamiseksi.
- ✓ Kehitetään tulvariskien hallintaan tarvittavia menetelmiä, havainnointia sekä ennuste- ja varoitusjärjestelmiä.
- ✓ Laaditaan ja otetaan käyttöön toimintamalli vesitalousasioiden hoitoa palvelevien kansainvälisten käytäntöjen välittämiseksi alueellisten ympäristökeskusten käyttöön.
- ✓ Järjestetään 3. kansainvälinen Ilmasto- ja vesi-konferenssi.

3 STRATEGIA

3.1 Yleistä

SYKEN uusi strategia astui voimaan vuoden 2006 alusta. Strategiassa painotetaan aikaisempaa voimakkaammin ennakoivaa toimintaa, yhteistyön lisäämistä ja vaikuttavuuden kasvattamista mm. asiakasnäkökulmaa vahvistamalla. Uuden strategian vaikutuksia SYKEN toiminnan painottumiseen on esitetty kohdassa 4.1.

3.2 Toiminta-ajatus, arvot ja visio

Toiminta-ajatus

Tutkimuksesta ja osaamisesta palveluja ympäristön hyväksi

Arvot

Olemme toiminnassamme luotettavia ja avoimia
Arvostamme asiakkaita ja yhteistyökumppaneita
Huolehdimme työhyvinvoinnista

Visio 2015

Olemme yksi maailman johtavista monitieteellisistä ympäristöalan asiantuntijoista ja vaikuttajista

3.3 Strategiset tavoitteet, keinot ja mittarit 2006-2010

Uusitun strategian mittareiden tarkistustyö on kesken, mutta suuri osa mittareista säilynee ennallaan. Suunnitelmakauden keskeinen haaste on mittareiden käyttöönotto toiminnan johtamisessa, suunnittelussa ja seurannassa. Tässä vaiheessa mittareita koskevat tavoitteet kuvaavat lähinnä muutoksen suuntaa. Täsmällisiä tavoitteita ei ole useimmissa tapauksissa vielä määritelty.

3.3.1 Vaikuttavuus

Strategiset tavoitteet

SYKEN tutkimus- ja kehittämis-toiminta on ennakoivaa. Tuloksia, tuotteita ja asiantuntijapalveluita hyödynnetään laajalti.

SYKellä on keskeinen rooli ympäristökysymysten ja -politiikan arvioinneissa ja kehittämisessä.

SYKEN tietovarastot ja sähköiset palvelut vastaavat kansallisia ja kansainvälisiä tietotarpeita.

Tärkeimmät keinot

Tunnistetaan vaikuttavuuden kannalta keskeiset tuotteet ja palvelut.

Edistetään vuorovaikutusta sidosryhmien ja asiakkaiden kanssa ja hyödynnetään palautetta toiminnan kehittämisessä.

Lisätään kokoavia ympäristöarviointeja SYKEN koko toiminta-alueella.

Osallistutaan aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Lisätään ennakoivaa ja innovatiivista monitieteistä T&K-toimintaa ja asiantuntijatyötä.

Tuotetaan joustavia ja helppokäyttöisiä tietojärjestelmiä ja sähköisiä palveluita.

Mittarit

Toiminnan tulosten hyödyntämistä koskevat itsearviointit

Asiakas-/sidosryhmiltä saadut arviointit

Monitieteellisen T&K-toiminnan määrä

Julkaisujen määrä julkaisu-tyypeittäin

Mediabarometri

Tavoitteet kaudelle 2006-2010

Toiminnan tulosten hyödyntämisen lisääminen ja vaikuttavuuden parantaminen

Tavoitteena suunnitelmakaudella on itsearviointimenettelyn kattavuuden ja laadun parantaminen sekä arvioinnin kohteena olevan hankkeen tulosten hyödynnettävyyden lisääminen. Itsearviointi tulee tehdä kaikista valmistuvista hankkeista.

Asiakas- ja sidosryhmiltä saatujen arviointien käyttö SYKE:n johtamisen ja kehittämisen välineenä on vakiintunutta kaikkien yksiköiden toiminnan kehittämisessä. Arviointien laajuudesta ja kohteista päätetään vuosittain osasto-/yksikötasolla. Arvioitavana on vuosittain ainakin yksi laaja tehtävä- tai ohjelmakokonaisuus (yli 20 htv). Arviointia käytetään säännöllisesti myös yksittäisten hankkeiden tai rajatumpien toimintojen kehittämisessä.

Vuonna 2005 tehtiin ymparisto.fi –palvelun sisäinen ja ulkoinen asiakaskysely. Sen mukaan sekä ulkoiset että sisäiset asiakkaat pitivät verkkopalvelua laadukkaana, luotettavana, ajantasaisena ja ajankohtaisena. Myös sisältö arvioitiin kattavaksi, kieliasu ymmärrettäväksi ja tekninen toimivuus hyväksi. Verkkopalvelun kautta SYKEen tullut palaute on myös lisääntynyt. Siihen on vastattu keskimäärin kohtuujalla ja noin 95-prosenttisesti.

Monitieteisen T&K-toiminnan lisääminen

Monitieteisten T&K-hankkeiden määrää lisätään ympäristöpolitiikan kannalta keskeisillä alueilla. Suunnitelmakaudella tuotetaan nykyistä monipuolisempia ja kokonaisvaltaisempia tarkasteluja mm. luonnon monimuotoisuuden suojelusta, haitallisten aineiden rajoittamisesta, vesipolitiikan toimeenpanosta, ilmastomuutoksen hallintaan ja sopeutumiseen liittyvistä toimenpiteistä, tuotantotavoista ja tuotepolitiikasta sekä EU:n ympäristöpolitiikan soveltamisesta.

Julkaisujen vaikuttavuuden kasvattaminen

SYKE:n julkaisutuotannon kehitys julkaisutyypeittäin v. 2003-2005 on seuraava (julkaisua/v):

	2003	2004	2005
Kirjat, väitöskirjat ja kv. toimitetut kokousjulkaisut	14	9	8
Tieteelliset alkuperäisartikkelit kv. tieteellisissä kausijulkaisuissa	79	79	111
Kv. arviointiraportit ja artikkelit kv. kirjoissa ja kokousjulkaisuissa	98	123	89
Oppaat	1	4	12
Ammatilliset artikkelit	125	187	224
Ammatilliset raportit	77	93	82
Yleistajuiset artikkelit ja kirjoitukset	96	93	69

Tavoitteena on väitöskirjojen, kansainvälisissä sarjoissa julkaistavien tieteellisten artikkelien sekä laajalevikkisten ammatillisten artikkelien määrän lisääminen T&K-toiminnan tulosten esittämisessä. Viimeksi mainittujen artikkelien julkaisemista suunnataan nykyistä enemmän ammattilehtiin ja kansainvälisiin julkaisuihin. Entistä enemmän tuloksia esitetään myös sähköisten verkkopalvelujen kautta.

Tunnettuuden ja näkyvyyden hyvä taso

Tavoitteena on SYKE:n tunnettuuden ja näkyvyyden säilyttäminen vähintään vuoden 2005 tasolla. Vuonna 2005 SYKE oli mediabarometrin menestynein julkisyhteisö ja mediakuvaindeksi oli yleisvertailun toiseksi paras. Mediakuvaindeksiin vaikuttavat tunnettuus, yhteisökuvan myönteisyys ja viestinnän toimivuus.

3.3.2 Tulokset ja laadun hallinta

Strategiset tavoitteet

Tuotteet ja palvelut ovat laadukkaita, kilpailukykyisiä ja käyttökelpoisia.

Sidosryhmät ja asiakkaat arvostavat SYKEä.

Sisäinen ja ulkoinen yhteistyö on toimivaa ja siinä hyödynnetään tehokkaasti eri alojen asiantuntemusta.

Tärkeimmät keinot

Luodaan SYKEN tuotteille ja palveluille laatukriteerejä johtamisen tueksi.

Järjestetään toiminta siten, että varmistetaan tuloksellinen yhteistyö yli yksikkö- ja aiherajojen.

Yksinkertaistetaan ja selkeytetään sisäisen hallinnon prosesseja.

Otetaan projektihallinnan järjestelmä täysimääräisesti käyttöön projektien suunnittelun ja hallinnan parantamiseksi.

Tunnistetaan tärkeimmät yhteistyöverkot ja kehitetään niitä.

Mittarit

Sähköisten palvelujen käyttö ja hyödyntäminen

Hankkeiden menestyminen hakuprosesseissa

Asiakas-/sidosryhmiltä saadut arvioinnit

Itsearviointien hyödyntäminen

Strategiseksi tunnistettuihin yhteistyöverkkoihin osallistuvien henkilöiden määrä (ja työpanos)

Tavoitteet kaudelle 2006-2010

Sähköisten palveluiden käytön ja hyödyntämisen lisääminen

Tavoitteena on tarjota sähköisiä palveluja perinteisten palvelujen sijaan tai rinnalla yhä enemmän. SYKEN verkkopalveluiden käyttöä kuvaavia mittareita kehitetään. Vuonna 2005 sivunlatausten kokonaismäärä oli 18,8 miljoonaa. SYKEN tuottaman verkkosivuston määrä on kasvanut ja erityisesti ruotsin- ja englanninkielinen sivusto on laajentunut.

Ympäristötietojärjestelmää (Hertta) käytettiin vuonna 2005 hallinnonalan sisällä noin 6 500 kertaa kuukaudessa. Ympäristöhallinnon ulkopuolisten käyttäjien kanssa on tehty 194 käytösopimusta, joista 46 tehtiin vuonna 2005. Ympäristötietojärjestelmää kehitetään niin, että se on vapaasti käytettävissä Internetin kautta.

Strategiseksi tunnistettuihin yhteistyöverkkoihin osallistuminen ja tehokkaampi hyödyntäminen

T&K-toiminnassa tiivistetään ja laajennetaan erityisesti osallistumista eurooppalaiseen tutkimusyhteistyöhön. Toimintaa kehitetään EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelman, PEER-yhteistyön ja EurAquan puitteissa. Verkostoitumista kehitetään myös asiantuntijapalveluja, ympäristön seurantaa ja sisäistä hallintoa koskevissa asioissa. Niissä jatketaan osallistumista mm. Euroopan ympäristövirastojen väliseen yhteistyöhön ja sen kehittämiseen. Palvelutuotantoa ja erikoistumista ympäristöhallinnon sisäisten palvelujen tuottamisessa kehitetään ministeriöiden, SYKEN ja alueellisten ympäristökeskusten kesken tukipalveluselvitysten pohjalta.

3.3.3 Toiminnallinen tehokkuus

Strategiset tavoitteet

Keskeiset tehtävät ja niille asetetut vaatimukset vastaavat SYKEN voimavaroja ja rahoitusrakennetta.

Toiminta on taloudellista, tehokasta ja joustavaa.

Tiedonhallinta on korkealla tasolla.

Tärkeimmät keinot

Toimintaa suunnataan kriittiseksi tunnistetuille alueille ja tunnistetaan tehtävät, joista luovutaan. Luodaan riittävä rahoitusjousto kriittisten alueiden kehittämiseksi.

Luodaan kannustimia toiminnan tehostamiseksi ja kustannustehokkaiden ratkaisujen kehittämiseksi.

Tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään täysimääräisesti.

Mittarit

Henkilötyövuosien määrä kehitettävillä alueilla

Ulkopuolisen rahoituksen osuus

Perustoimintaan sitomattoman rahoituksen määrä

Otetaan käyttöön helppokäyttöinen kustannusten ja tulojen seurantarjestelmä.

Tavoitteet kaudelle 2006-2010

Henkilötyövuosien määrän lisääminen kehitettävillä alueilla

Tavoitteena on selkeästi lisätä työpanosta kehitettävillä alueilla ja vähentää sitä alueilla, joiden merkitys on pienenemässä. Työajanseurantaa on tarkoitus kehittää siten, että työpanoksen määrää kehitettävillä alueilla on mahdollista seurata nykyistä helpommin. Edellisen kerran arvio htv-määrästä kehitettävillä alueilla tehtiin vuonna 2004 yksiköiden päälliköiden ja osaston johdon arvioiden pohjalta. Silloin määrä oli yhteensä noin 135 htv.

Ulkopuolisen rahoituksen tason säilyttäminen ja sitomattoman rahoituksen osuuden kasvattaminen

Ulkopuolisen rahoituksen määrä toiminnallisessa rahoituksessa säilyy nykytasolla. Tutkimusrahoituksesta entistä suuremman osan arvioidaan olevan kilpailutettua. Sitomatonta rahoitusosuutta pyritään lisäämään nykyisestä (vuoden 2006 alussa se oli noin 900 000 euroa). Maksullisessa toiminnassa liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuutta pyritään nostamaan vuoden 2005 tasosta (100%) yhdellä prosenttiyksiköllä.

Laitoksen tuottavuuden parantamiseksi kehitetään verkostoyhteistyötä, uudistetaan toimintaprosesseja, karsitaan tehtäviä sekä uusitaan ja parannetaan tietojärjestelmiä, laajennetaan sähköisiä verkkopalveluja ja kehitetään palvelutuotantoa asiakaspalautteiden pohjalta. Kansainvälisen raportoinnin tehokkuutta lisätään kehittämällä prosesseja ja työmenetelmiä sekä tarkistamalla työnjakoa muiden raportointeihin osallistuvien laitosten ja toimijoiden välillä.

3.3.4 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Strategiset tavoitteet

Sykeläisillä on kyky, halu ja edellytykset tehdä työtä.

Sykeläisten osaaminen on korkeatasoista ja sitä kehitetään jatkuvasti.

SYKE on myös kansainvälisesti kiinnostava työyhteisö.

Tärkeimmät keinot

Tarjotaan kaikille mahdollisuuksia osallistua omien työtehtävien ja yhteisten asioiden kehittämiseen.

Esimiesten valinnassa ja koulutuksessa painotetaan henkilöjohtamisen taitoja.

Ylläpidetään ja kehitetään korkeatasoista osaamista erityisesti tietotekniikassa.

Lisätään kansainväliseen toimintaan liittyvää osaamista.

Henkilöstön rekrytointi on suunnitelmallista ja avointa sekä suuntautuu myös kansainvälisesti.

Mittarit

Työyhteisön toimivuus

Kansainvälisessä toiminnassa olevien määrä

Korkeatasoinen osaaminen

Tavoitteet kaudelle 2006-2010

Keskimääräistä paremman ilmapiirin säilyttäminen

Työyhteisön toimivuutta mitataan säännöllisin väliajoin tehtävillä työtyytyväisyystutkimuksilla. Suunnitelmakauden alkuun saadaan vuoden 2006 mittauksen tulokset. Tavoitteena on, että työtyytyväisyystutkimusten tulokset ovat vertailuaineistoon nähden parempia kuin julkishallinnon vertailuorganisaatioissa keskimäärin.

Kansainvälisessä toiminnassa mukana olevien määrän kasvattaminen

Suunnitelmakaudella pyritään laajentamaan erityisesti SYKEN tutkija- ja asiantuntijavaihtoa sekä lisäämään kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön ja vientihankkeisiin osallistuvien henkilöiden määrää.

Korkeatasoisen osaamisen lisääminen

Suunnitelmakauden tavoitteena on ylläpitää ja kehittää korkeatasoista osaamista SYKEN keskeisillä osaamisen alueilla. Kaikissa SYKEN yksiköissä ja tutkimusohjelmissa tehdään systemaattinen osaamistarpeiden kartoitus vuonna 2007. Kartoitusten pohjalta osaamisen kehittämiseksi asetetaan tavoitteita, joiden toteutumista seurataan osana toiminnan suunnittelua ja seuranta.

3.4 Strategiset kehittämistoimenpiteet

Strategiset kehittämissuunnitelmat

SYKEN toimintaa ohjaavat merkittävästi valtionhallinnon kehittämissuunnitelmat ja –hankkeet, joihin strategiaa on sopeutettava. Suunnitelmakaudella keskeisimpiä vaikuttavia tekijöitä ovat tutkimustoiminnan alueellistaminen ja samaan aikaan toteutettavat tuottavuustoimenpiteet.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla käynnissä olevien toimintojen alueellistamista ja kehittämistä koskevien selvitystöiden pohjalta eräiden toimintojen työnjakoa ja palvelujen tuotantoprosesseja uudistetaan. Tutkimus- ja tukitehtävissä alueellistamista on arvioitu merkitsevän yhteensä 60–80 htv:n kohdentamista SYKEstä pääkaupunkiseudun ulkopuolelle vuoteen 2015 mennessä. Ehdotusten mukaan Ouluun keskitetään SYKEN vesienhoitoa palveleva vesibiologinen tutkimus ja voimakkaasti muutettujen vesien sekä valuma-aluekokonaisuuksien tutkimus painottuen ekologisiin vaikutuksiin. Jyväskylään keskitetään haitallisten aineiden kiertoon ja järvien suojeluun liittyvä tutkimus. Joensuuhun alueellistettavan tutkimuksen aihealueeksi on tarkentunut metsätalouden elinkaaritutkimus. SYKEN asiantuntijapalvelutehtävien alueellistamista tarkastellaan ympäristöhallinnon työnjaon ja alueellisten ympäristökeskusten erikoistumisen suunnittelun yhteydessä.

YM on linjannut varsinaisen tutkimustoiminnan ympäristöhallinnon tehtäväjaossa SYKEN tehtäväksi. Kyseinen linjaus keskittää varsinaisen tutkimustoiminnan SYKEen ja alueelliset ympäristökeskukset keskittyvät tarvitsemiensa alueellisten selvitysten ja kehittämishankkeiden tekemiseen. Ministeriön linjauksella tehostetaan tutkimuksen koordinaatiota ja selkiytetään työnjakoa ympäristöhallinnon sisällä. YM:n alueellisten ympäristökeskusten tutkimustoimintaa selvittänyt työryhmä ehdottaa 11,5 tutkijatyövuoden ja 3-6 laboranttityövuoden siirtämistä alueellisista ympäristökeskuksista SYKElle. Työryhmä ehdottaa, että Kokkolassa ja Kuopiossa sijaitsevat tutkimuslaboratoriot siirrettäisiin SYKElle henkilöstöineen, tiloineen ja laitteistoineen niiltä osin kuin niissä tehdään kokeellista tutkimusta. Kuopioon ehdotetaan perustettavaksi SYKEN toimipaikka.

Alueellistamisen ja henkilöstösiirtojen seurauksena SYKEN henkilöstö pääkaupunkiseudulla vähenee ja kasvaa sen ulkopuolella. SYKEN tarkoituksena on alueellistaa toimintamomentilta vuoteen 2011 mennessä alueellisiin toimipaikkoihin 15 htv ja vuoteen 2015 mennessä 30 htv. Tällöin alueellisten toimipaikkojen toimintamomentilta palkatun henkilöstön kokonaismäärä on vuonna 2011 noin 30 htv ja vuonna 2015 noin 45 htv. Kun tutkimustehtävissä ulkopuolisen rahoituksen voidaan arvioida olevan lähes yhtä suuri kuin omavarainen, alueellisten toimipaikkojen kokonaishenkilöstön arvioidaan olevan vuonna 2011 noin 50 htv ja vuonna 2015 noin 80 htv. Alueellisten toimipaikkojen suunnitelmalliseksi kehittämiseksi SYKE laatii niiden toiminnan ja voimavarojen kehittämissuunnitelmat vuoteen 2015 saakka.

Tukipalvelujen hoitoon vaikuttaa huomattavasti ympäristöhallintoon perustettu palveluyksik-

kö sekä muut tukipalvelujen tuotantotapoihin ehdotetut uudistukset.

Toimintatapojen kehittäminen

Vuoden 2005 strategiatyön yhteydessä toteutetun tarkastelun perusteella erityisiä kehittämiskohteita ovat sisäinen yhteistyö, palvelunäkökulman lisääminen ja tiedon tarjoaminen asiakkaille ja sidosryhmille käyttökelpoisessa muodossa. Keskeiseksi kehittämistarpeeksi on noussut myös organisaation eri tasoilla toteutettavien, toiminnan ohjaukseen, laatuun, seurantaan ja suunnitteluun liittyvien hankkeiden yhteen kokoaminen ja parempi koordinointi.

Tuottavuusohjelma peräänkuuluttaa prosessien kehittämistä. Toiminnan prosessien virtaviivaistaminen ja prosessien noudattaminen edellyttävät uutta osaamista ja uudenlaisia ratkaisuja. Strategian toteutukseen liittyy tärkeänä osana strategisten mittareiden käyttöönotto. Suunnitelmakaudella on tarkoitus toteuttaa Euroopan laatupalkinnon mukainen itsearviointi.

Talouden tasapainon turvaamiseksi uudistetaan vuonna 2000 laadittu rahoitusstrategia suunnitelmakauden alkuun mennessä. Samoin uudistetaan henkilöstöstrategia, jotta muutospaineisiin kyetään ajoissa varautumaan.

Vuoden 2005 keväällä käynnistettiin hanke, jossa kehitetään ympäristötietovarantojen käyttöä. Hankkeella on kaksi tavoitetta: tehdä verkkosivuille helppo ympäristötiedon käyttöliittymä ja tehostaa ympäristöasioiden raportointia. Ilma- ja vesipäästöjen sekä jätemäärien seurantaan ja raportointiin sekä raportoinnin laatuun kohdistuvat vaatimukset kasvavat muun muassa EU:n ja kansainvälisten veloitteiden takia. Näiden tehtävien tehokas hoitaminen edellyttää kehitystyötä, jossa tiedon tuottamisen menetelmiä, kuten VAHTI-rekisterin laadunvarmennusta, parannetaan yhteistyössä alueellisten ympäristökeskusten ja Tilastokeskuksen kanssa. Hanke päättyy vuonna 2007.

Tietohallinnossa uudistukset pohjautuvat vuoden 2003 lopulla vahvistetun tiedon hallinnan strategian linjauksiin. Tarkoituksena on jatkaa palvelujen tuotantoa kahdessa nykyisessä palvelukeskuksessa (SYKE ja LSU) niiden keskinäistä työnjakoa tarkistaen. Osa ylläpito- ja rutiinipalveluista on tarkoitus ulkoistaa ja käyttää näin vapautuvia resursseja hallinnonalan ydintoimintojen tarvitseman tietotekniikan kehittämiseen.

4 TOIMINTALINJAT

4.1 SYKEN strategisesti kehitettävät alueet

SYKE on visionsa mukaan vuonna 2015 *yksi maailman johtavista monitieteellisistä ympäristöalan asiantuntijoista ja vaikuttajista*. Tämä edellyttää yhteiskunnan tulevien tieto- ja palvelutarpeiden ennakoimista ja niihin vastaamista. Tietotarpeet koskevat erityisesti ympäristön ekologisten ja yhteiskunnallisten prosessien ja vuorovaikutussuhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden parempaa ymmärtämistä. Palveluissa korostuu ympäristönsuojelutoimenpiteiden tehokkuuden lisääminen ja niiden vaikuttavuuden arviointi. SYKEN vaikuttavuus on sitä suurempi, mitä paremmin tuotettu tieto ja palvelut tukevat ympäristötavoitteiden saavuttamista ja mitä paremmin ne vastaavat käyttäjien tarpeita. SYKEN toimintakokonaisuuden kannalta keskeistä on systemaattinen toimintojen arviointi ja priorisointi, jonka avulla turvataan sekä jatkuvaluonteiset ydintehtävät että strategisesti kehitettävien alueiden resurssit.

Vision toteutuminen edellyttää uuden tiedon, osaamisen, toimenpideohjelmien ja palvelujen aikaansaamista SYKEN kaikilla toiminnan alueilla sekä toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten ennakoimista. Tulevalla kaudella kehitetään erityisesti alueita, joilla

- ✓ Uudella tiedolla ympäristökysymyksen luonteesta ja ratkaisumahdollisuuksista on ratkaiseva merkitys ympäristönsuojelun tai luonnonvarojen kestävän käytön kannalta,
- ✓ Tiedon ja palvelun kehittämisellä on ympäristönsuojelun kannalta merkittävä vaikutus,
- ✓ Tunnistetun ympäristökysymyksen ratkaiseminen edellyttää uutta osaamista, uusia menetelmiä tai uusia palveluita SYKEltä,
- ✓ Asiakkailta saatu palaute on osoittanut tarpeet uudistaa toimintaa, ja
- ✓ Toiminnan kustannustehokkuutta voidaan nostaa merkittävästi.

Näitä alueita ovat

- ✓ Kokoavat arvioinnit ja tutkimukset ympäristöpolitiikan ja sen keinojen vaikuttavuudesta sekä ympäristönäkökulman integroinnista muihin politiikkalain
- ✓ ~~Uusiin~~ ilmiöiden velvoitteiden hoitaminen ilmastomuutoksen hallinnassa, Kioton mekanismien hyödyntäminen, ilmastomuutoksen vaikutusten kokonaistarkastelut ja sopeutumisen tutkimus sekä yhdenmetyt arvioinnit kansallisten ilmastostrategioiden vaikuttavuudesta,
- ✓ Materiaalitehokkuuden edistäminen, kestävän tuotannon ja kulutuksen tutkimus, palvelut, ekotehokkuusarvioinnit sekä tarvittavien ohjauskeinojen kokonaistarkastelut,
- ✓ Energian tuotannon ja kulutuksen vaikutusten arviointi,
- ✓ Vesipuitteidirektiivin ja EU:n meristrategian toimeenpano,
- ✓ Yhdenmetyt vesien käytön, hoidon ja suojelun tutkimus sekä asiantuntijapalvelut, joissa yhdistetään tietämys ekosysteemien toiminnasta ja säätelystä tietojärjestelmiin ja malleihin palvelemaan EU:n vesipolitiikan ja meristrategian toimeenpanoa,
- ✓ Itämeren suojelun kokonaistarkastelut, joissa otetaan huomioon myös vedenalaisen luonnon monimuotoisuus,
- ✓ Pysyvien, biokertyvien ja myrkyllisten aineiden (ns. PBT-aineet) ennakoiva riskinarviointi ja hallinta sekä näitä tukeva tutkimus,
- ✓ Yhdyskunta- ja maisemarakenteen muutosten tutkimus ja kehittäminen edistämään luonnon monimuotoisuuden ja maankäytön suhteiden kokonaisarviointia,
- ✓ Ympäristön tilaa, päästöjä sekä muita paineita ja riskejä kuvaavien tietovar-

- tojen ja -järjestelmien käytettävyyden parantaminen ja raportoinnin kehittäminen, ja
- ✓ SYKEN tehokkaan toiminnan kannalta keskeiset tiedonhallinnan prosessit ja järjestelmät.

Toiminnassa painotusta siirretään kokonaisvaltaisempaan lähestymistapaan, jossa luonnontieteellis-tekninen näkökulma liittyy entistä saumattomammin yhteiskunnallis-taloudellisiin tarkasteluihin. Esimerkiksi vuorovaikutteista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien menetelmien tutkimus-, kehittämis- ja soveltamistarve edellyttää osaamispuheen laajentamista. Ympäristötaloudellisen osaamisen vahvistaminen on SYKEN keskeinen tavoite lähivuosina. Kaukokartoituksen mahdollisuuksien laajempi hyväksikäyttö sekä tietovarastojen ja –järjestelmien käytettävyyden parantaminen edellyttävät uutta osaamista, mutta tarjoavat mahdollisuuksia uudelleen tarkasteluihin sekä parantavat työn laatua ja tehostavat resurssien käyttöä. Ympäristöseurantoja keskitetään ja tehostetaan osin juuri uusien menetelmien ja teknologian tuella.

Kokonaan uusia tehtäviä on tehtäväalueilla, joita ovat erityisesti ekologisesti kestävä tuotanto ja kulutus, materiaalitehokkuus ja elinkaariarviot, ilmastonmuutos, sen torjunta ja siihen sopeutuminen, maisema- ja yhdyskuntarakenteen muutos sekä kemikaalikysymykset.

4.2 Tutkimustoiminta

Kansallisten ja kansainvälisten ympäristöpoliittisten kysymysten ratkaiseminen edellyttää ympäristöongelmien kokonaisvaltaista ymmärtämistä ja laajojen kokonaisuuksien hallintaa. Yhdistämällä eri tieteenalojen tutkimustietoa ympäristökysymysten tarkasteluun tuetaan ympäristöpolitiikan edistymistä ja ympäristönsuojelua. Ympäristökysymysten kokonaisvaltainen käsittely edellyttää jatkossa erityisesti yhteiskunnallisen tutkimuksen vahvistamista sekä yhteistyön tiivistämistä ja verkottumista yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa.

SYKEN tutkimustoiminnassa tämä merkitsee sitä, että entistä useampiin tutkimushankkeisiin osallistuu tutkijoita ja asiantuntijoita useasta SYKEN osastosta, ohjelmasta ja yksiköstä sekä ulkopuolisia kumppaneita muista tutkimuslaitoksista ja yliopistoista. Tuloksia hyödyntävät SYKEN omat ja ulkopuoliset asiantuntijat kytketään myös entistä tiiviimmin hankkeiden eri vaiheisiin. Ympäristötutkimuksen syventämiseksi ja tutkimustoiminnan kansainvälisyyden ja kilpailukykyyn parantamiseksi laajennetaan kansainvälisiä yhteistyökumppanuuksia ja lisätään tutkijavaihtoa. Yhteistyön kehittäminen tarkoittaa hankeyhteistyön lisäksi yhteisten tavoitteiden asettamista, yhteisistä ohjelmista sopimista sekä tutkimusryhmien verkostoitumista.

Tutkimustyön tuloksia julkaistaan yhä enemmän kansainvälisissä kausijulkaisuissa. T&K-toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi tulosten julkaisemista on edelleen tarpeen lisätä myös laajaleikkisissä koti- ja ulkomaisissa ammattilehdissä sekä tiedottaa merkittävistä tuloksista laajasti yleisissä tiedotusvälineissä. T&K-prosessien hallintaan, valmistuneiden hankkeiden tulosten hyödynnettävyyteen sekä vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointiin panostetaan. Tutkimushankkeiden suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä parannetaan koamalla tutkimushankkeet osaksi suurempia hankekokonaisuuksia ja ohjelmia.

Tutkimusta varten SYKEN tutkimusosastolle on perustettu seitsemän nelivuotista tutkimusohjelmaa, jotka koordinoivat alueensa tutkimustoimintaa. T&K-työtä tehdään myös asiantuntijapalveluosastolla, tietokeskuksessa ja laboratoriossa. Vuonna 2005 tehdyn tutkimustoiminnan arvioinnin pohjalta tutkimustoiminnan sisältöä, suuntaamista ja organisoimista on tarkistettu. Seuraavassa esitellyt tutkimusalueet suuntaavat SYKEN tutkimusta suunnitelma-kaudella.

Globaalimuutoksen tutkimuksessa painopiste on siirtymässä ilmastonmuutoksen ja ilman

epäpuhtauksien aiheuttamista ympäristövaikutuksista ilmastonmuutokseen sopeutumisen kokonaistarkasteluihin. Arviointia varten on kehitetty skenaarioita sekä kokonaismallijärjestelmiä. Myös ilman epäpuhtauksien riskitarkastelut sekä kansallisen pitkäaikaisen sosio-ekologisen ympäristönmuutostutkimuksen kehittäminen painottuvat tutkimustoiminnassa entistä voimakkaammin. Globaali muutostutkimuksen tulokset palvelevat ympäristöpoliittista päätöksentekoa erityisesti kansainvälisen ilmastopöytäkirjan, ilmapäästöjen kaukokulkeutumissopimuksen sekä EU:n ilmansuojeludirektiivien valmistelussa ja toimeenpanossa.

Luonnon monimuotoisuuden tutkimus painottuu maatalousympäristöjen monimuotoisuuden, metsien suojelubiologian sekä sisävesien ja rantaluonnon monimuotoisuuden tutkimukseen. Tutkimus tukee vahvasti mm. maatalouden tukijärjestelmien vaikutusten arviointia. Tulevaisuudessa tutkitaan entistä enemmän maankäytön ja maisemarakenteen muutosten vaikutusta biodiversiteettiin, erityisesti maanpeiteaineistojen ja mallintamisen avulla. Myös ilmastonmuutoksen biodiversiteettivaikutusten tutkimus sekä luonnon monimuotoisuutta koskeva sopeutumistutkimus vahvistuvat.

Vesistöalueiden ja vesivarojen hoidon ja suojelun tutkimuksessa korostuvat kokonaisvaltaiset tarkastelut, joilla etsitään yhteiskunnallisesti kestäviä ratkaisuja vesien suojelemaan sekä edistetään vesivarojen kestävää käyttöä. Vesistöalueiden monitavoitteista hallintaa varten kehitetään keskenään vuorovaikutuksessa olevia mallijärjestelmiä, vuorovaikutteista ja monitavoitteista suunnittelua tukevia käytäntöjä ja menetelmiä sekä vesien suojeleminen kustannustehokkuuden ja hyötyjen arviointia. Työtä tehdään suunnitelmallisesti SYKE:n Helsingin, Oulun ja Jyväskylän toimipaikkojen välillä.

Itämeren suojelun tutkimuksessa painottuvat jatkossa Itämeren suojelun kokonaistarkastelut, jotka perustuvat mallintamisen lisäksi uuden tiedon tuottamiseen Itämeren ekosysteemien prosesseista, tilasta ja sietokyvystä ympäristömuutoksiin. Myös tutkimus vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden kartoittamiseksi ja säilyttämiseksi on keskeisellä sijalla. Tulokset palvelevat erityisesti Itämeren kustannustehokkaimpien suojeletoimien tunnistamista.

Haitallisten aineiden ja riskien tutkimuksessa painottuvat maaperän suojelun sekä pohjavesivaikutusten yhdenmukainen tutkimus, haitallisten aineiden ympäristökäyttäytymisen arviointi malleja hyväksikäyttäen sekä riskien arvioinnin kehittäminen. Toimintaa kehitetään EU- ja pohjoismaisen verkottumisen sekä kotimaisen verkottumisen avulla. Erityisenä kohteena on haitallisten aineiden tutkimuksen kehittäminen Jyväskylään perustettavan alueellisen toimipaikan puitteissa.

Tuotannon ja kulutuksen tutkimuksen alueella painottuvat työkalujen ja päätöksentekomallien kehittäminen tuotannon ja kulutuksen ympäristövaikutusten kokonaistarkasteluja varten. Elinkaariajatteluun perustuvissa kokonaistarkasteluissa parannetaan tietämystä toimenpiteiden kustannusvaikutuksista sekä erityisesti energian, liikenteen ja kaupan ympäristövaikutuksista. Vesihuollossa painottuvat riskien hallinta ja haja-asutuksen vesihuolto. Jätehuollon tutkimuksessa keskitytään jätteiden synnyin ehkäisyyn, polton vaikutuksiin ja sivutuotteiden hyötykäyttöön.

Ympäristöpolitiikan tutkimuksessa painottuvat arviot ympäristöpolitiikan ja sen toimeenpanon käytäntöjen vaikutuksista ja vaikuttavuudesta sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden näkökulmasta. Lisäksi korostuvat tiedon muodostumisen ja sen välittämisen tutkimus sekä analyysit yhteiskunnallisen rakennemuutoksen ympäristöpoliittisista kysymyksistä erityisesti energian ja liikenteen osalta. Tutkimustuloksia hyödynnetään ympäristöpolitiikan valmistelussa ja toimeenpanossa sekä suunnitelmien ja ohjelmien laadinnassa.

Geoinformatiikan ja alueidenkäytön tutkimus- ja kehittämistoiminta keskittyy kaukokartoitukseen sekä menetelmien hyödyntämiseen muiden aihealueiden hankkeissa. Keskeiset osa-alueet ovat matemaattis-fysikaalisten menetelmien kehittäminen lumen sulamisen, veden laadun, öljyvahinkojen ja maanpeitetulkinnan sovelluksissa. Menetelmiä sovelletaan

operatiiviseen ympäristön seurantaan, kuten Itämeren pintalämpötilojen, levien ja veden laadun seurantaan kesällä ja lumen sulamisen seurantaan keväällä. Tulevaisuudessa tutkimustuloksia hyödynnetään huomattavasti laajemmin osana operatiivista ympäristöseuranta.

4.3 Asiantuntija- ja viranomaispalvelut

Asiantuntijatyölle on tunnusomaista monista lähteistä hankitun tiedon yhdistäminen, jatkuva jalostaminen ja jakaminen. Työssä korostuvat asiantuntemus ja kokemus sekä laajat yhteysverkostot. Toiminnan suuntaamisessa ja kehittämisessä pyritään erityisesti ottamaan huomioon kansallisen ja kansainvälisen ympäristöpolitiikan tarpeet samoin kuin tutkimuksen tulokset. Palveluja tuotettaessa pyritään jatkuvasti tekemään uusia havaintoja ja analysoimaan, tulkitsemaan ja tarjoamaan eri tilanteissa toimintavaihtoehtoja tai ratkaisuja.

Ohjaavien ministeriöiden, ympäristölupavirastojen sekä alueellisten ympäristökeskusten, kuntien ja elinkeinoelämän käytännön toiminnasta lähtevät tarpeet ovat keskeisiä kehitettäessä asiantuntijapalveluja. Mahdollinen ympäristölupahallinnon uudistus ja siihen liittyvä ympäristölupamenettelyjen kehittäminen on suunnitelmakaudella keskeinen tuettava prosessi.

Koska monet tärkeimmistä ympäristöpoliittisista päätöksistä tehdään kansainvälisesti, ennakkoiva vaikuttaminen kansainvälisellä tasolla on tärkeää. Toiminnan tulokset saatetaan tehokkaasti asiakkaiden käyttöön ja niiden hyödyntämistä edistetään aktiivisesti.

Suunnitelmakaudella lisätään toiminnan vuorovaikutteisuutta asiakkaiden kanssa. Asiakaspalautteen systemaattista kokoamista tehostetaan. Erityisesti pyritään tunnistamaan aiheita, joiden merkitys on kasvamassa sekä suuntaamaan toimintaa näiden uusien tarpeiden ja ongelmien ratkaisemiseen.

Asiantuntijapalvelutoiminnan arviointia jatketaan tarkastelemalla mm. sen toteutunutta kehitystä, asetettujen tavoitteiden saavuttamista, saatua asiakaspalautetta ja toiminnan kehitysnäkyelmiä. Tulosten pohjalta kehitetään palvelutoiminnan sisältöä ja suuntaamista.

Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tehtävissä toimintaa linjaa Suomen luonnon monimuotoisuuden strategia ja toimintaohjelma 2006-2016, jonka toteutukseen SYKE osallistuu. Ympäristöhallinnon luonnonsuojelutehtävien tuottavuushankkeella voi olla huomattavia vaikutuksia eri toimijoiden työnjakoon.

Suunnitelmakaudella osallistutaan uhanalaisten lajien uuden nykytila-arvion laatimiseen sekä lajiston suojelun toteutus- ja seurantaohjelman kokoamiseen ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) jatkovalmisteluun. Lisäksi levitetään tietoa luototyyppien tilasta ja uhkista luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnin pohjalta sekä hyödynnetään arvioinnin tuloksia toimenpiteiden suunnittelussa. Ekosysteemipalvelujen ja monimuotoisuuden turvaamista vuorovaikutteisen suunnittelun avulla aluetason maankäytössä selvitetään. Luoteis-Venäjän kestävä metsätalouden ja luonnon monimuotoisuuden suojelun kehittämisohjelma nykyisessä muodossaan saatetaan päätökseen.

SYKEN asiantuntijat osallistuvat HELCOMin monimuotoisuuden ja rehevöitymisen temaattisten raporttien kirjoittamiseen ja NATURA 2000 verkon analyysiin EEZ- alueella (Exclusive Economic Zone).

Ympäristöasioiden hallintaan, erityisesti ohjauskeinoihin liittyvät palvelut kohdistuvat ympäristölupamenettelyjen keventämiseen ja tehostamiseen sekä seurantaan ja ohjeistukseen. Parhaan käytettävissä olevan tekniikan (BAT) arviointi integroidaan haitallisten päästöjen hallinnan kansallisiin ja kansainvälisiin toimintasuunnitelmiin. Uuden valtakunnallisen sekä alueellisten jättesuunnitelmien toteuttaminen ja seuranta vaativat mm. uusien indikaattorien kehittämistä ja tietopohjan parantamista sekä analysoimista EU:n jätestrategian kannalta.

Jätteiden kansainvälisten siirtojen lupien ja toimijoiden valvontaa tehostetaan.

Toimialakohtaisten selvitysten avulla pyritään löytämään merkittäviä maaperän pilaantumisriskiä aiheuttavia toimintoja ja suuntaamaan kehittämistoimia erityisesti niihin. Lisäksi suunnitelmakaudella osallistutaan EU:n maaperänsuojelun strategian ja direktiivin valmisteluun.

Hydrologiset palvelut perustuvat seurantaohjelman tuottamille tiedoille, vesistömallijärjestelmän monipuoliselle käytölle sekä vesivaroja kuvaaville paikkatietoaineistoille. Seurannan tuottamia tietoja voidaan käyttää monin tavoin hyväksi myös vesivarojen suojelussa ja tutkimuksessa. Paikkatietotyössä korostuu integroidun vesistö- ja valuma-alue-tietojärjestelmän jatkokehittäminen, missä uoma- ja järviaineistot sekä tarkentuvat tiedot valuma-alueista muodostavat myös perustan yhteiskäyttösovellusten luomiseen.

Vesistömallijärjestelmän ennuste- ja varoitusjärjestelmiä kehitetään suunnitelmakaudella huomattavasti. Ennusteiden epävarmuuden arvioimiseksi otetaan käyttöön uusia menetelmiä. Vesistömallijärjestelmä käyttää yhä laajempaa ja reaaliaikaisempaa tietopohjaa, kuten sää- ja maahavaintoja, satelliitti- ja säätutkatietoja sekä uusia sääennustetuotteita. Vesistömalleilla on myös tärkeä rooli ilmastonmuutostutkimuksessa. Hydrologisen palvelun riskien hallintaa kehitetään tietojärjestelmien toimintavarmuuden ja henkilöstö- ja yhteistyöjärjestelyjen näkökulmasta.

Vesivarojen käyttöön ja hoitoon sekä vesiensuojeluun liittyvässä toiminnassa painottuvat vesienhoidon järjestämisestä annetun lain ja tulvadirektiivin toimeenpanoon liittyvät asiantuntijapalvelut. Vesistöjen käytön ja hoidon tehtävissä tarkastellaan enenevässä määrin koko vesistöä valuma-alueineen. Vaikutusten arvioinnissa korostuvat ympäristövaikutusten lisäksi myös yhteiskunnalliset ja taloudelliset näkökulmat sekä ilmaston muutoksen vaikutukset ja riskit poikkeuksellisten vesiolojen lisääntymiseen. Yhdyskuntien ja haja-asutusalueiden vesihuoltoon liittyvässä kehitystyössä korostuu erityistilanteisiin varautuminen. Pohjavesien tilan arviointikriteerien ja seurannan kehittämistä jatketaan.

Kemikaalivalvonnassa valmistellaan ja toteutetaan EU:n uudistuvasta kemikaali- ja kasvisuojelulainelainsäädännöstä sekä torjunta-aineiden kestävää käyttöä koskevasta strategiasta ja siihen liittyvästä puitedirektiivistä johtuvia menettelytapojen muutoksia. REACH-asetuksen neuvontapalvelu käynnistyy. Lisäksi osallistutaan kansallisen kemikaaliohjelman suositusten toteuttamiseen sekä kemikaalien valtakunnallisen valvontaohjelman suunnitteluun ja toteuttamiseen. Pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POP) sekä kiellettyjen tai ankarasti rajoitettujen kemikaalien vientiä ja tuontia (PIC) koskevien sopimusten edelleen kehittämiseen osallistutaan. Vesipuitedirektiivin haitallisten aineiden seurantaa ja ympäristöriskien hallintaa kehitetään muun muassa ympäristölupamenettelyssä.

Ympäristövahinkojen torjunnassa kehitetään erityisesti Suomenlahden torjuntavalmiutta sekä riskien hallintaa. Hallitusohjelmaan sisältyvä monitoroimialuksen hankinta yhdessä puolustusvoimien kanssa ajoittuu suunnitelmakaudelle. Laittomien päästöjen valvonta ja vastuulisten saattaminen korvausvelvollisiksi tehostuu, kun kahden rajavartiolaitoksen valvontalentokoneen öljyvalvontalaitteiden ohjauksyksiköt uusitaan vuonna 2007. Kovaan merenkäyntiin ja jääolosuhteisiin soveltuvia torjuntamenetelmiä sekä kemikaalivahinkojen torjuntaa kehitetään. Kansainväliset T&K-projektit sekä yhteistyö IMO:n (International Maritime Organisation), EU:n ja HELCOMin kanssa korostuvat toiminnan kehittämisessä, samoin kuin yhteistyö Viron ja Venäjän viranomaisien kanssa.

Geoinformatiikan ja alueidenkäytön asiantuntijapalvelut keskittyvät alueidenkäytön-, paikka- ja kaukokartoitustietojärjestelmien sekä tietojen analysointiin ja hyötykäyttöön.

SYKEN kansainvälisissä konsulttipalveluissa toimintaa suunnataan kysynnän ja käytettävissä olevien resurssien puitteissa yhä enemmän kohdealueiden ympäristöhallinnon kehittämistä tukeviin hankkeisiin. Samalla tällä toiminnalla tuetaan SYKEN tutkimus- ja asiantuntijatyötä sekä henkilöstön kansainvälistymistä. Kansainvälinen ympäristöalan konsulttipalvelu-

jen kysyntä on edelleen voimakasta, mutta SYKEssä toiminnan volyymin lisäämiseen nykyjärjestelyin ei juuri ole mahdollisuuksia. Tästä syystä selvitetään, onko mahdollista kehittää uudenlaisia yhteistyömalleja muiden ympäristö- ja luonnonvara-alueella toimivien tutkimuslaitosten kanssa kansainvälisessä konsultoinnissa.

SYKE toimii kansallisena ympäristöalan vertailulaboratoriona ympäristöministeriön vuoden 2006 alusta antaman toistaiseksi-jatkomääräyksen pohjalta. Toimintaa tuetaan edelleen erityisesti jäljitettävyyteen liittyvällä menetelmätutkimuksella.

Suunnitelmakaudella asiakaskunta laajenee ja osaamista kehitetään erityisesti metallianalytiikan alueella. Tavoitteena on tulla nimetyksi Mittatekniikan keskuksen (MIKES) sopimuslaboratorioksi, joka edustaisi sovitulla pätevyysalueella (metallianalytiikan primaarimenetelmät) jäljitettävyysetjun huippua Suomessa. Sopimuslaboratoriona SYKE:n olisi mahdollista toimia kaikkien suomalaisten metallianalytiikkaa tekevien laboratorioiden vertailulaboratoriona.

SYKE vastaa ympäristöhallinnon laboratoriotoiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä. Suunnitelmakaudella on keskeistä ympäristöhallinnon laboratoriopalvelujen tuottamisen rakenteellisen kehyksen mukauttaminen vastaamaan valtion tuottavuusohjelman tavoitteita samalla turvaten hallinnon tarpeita vastaava tuotanto.

4.4 Ympäristön seuranta ja tietojärjestelmät

Ympäristön seuranta

SYKE koordinoi valtakunnallista ympäristön seurantaa, jota toteuttavat useat eri laitokset. Kolmivuotiskauden 2006-2008 seurantaohjelmaa toteutettaessa jatketaan seurantatoiminnan arviointia ja strategista kehittämistä ottaen huomioon uudet ja laajenevat veloitteet sekä tuottavuusohjelma. Yhä suurempi osa seurannoista pyritään toteuttamaan hyödyntämällä uusia menetelmiä ja teknologiaa, kuten kaukokartoitusta, mallintamista ja automaatiota. Suurimmat muutokset aiheutuvat vesipuidedirektiivin toimeenpanon edellyttämistä seurannoista sekä haitallisten aineiden seurantojen laajentamisesta.

Hydrologisen seurannan kehittämisessä keskitytään vaikuttavuuden arviointiin ja lisäämiseen, kustannustehokkuuteen, valtakunnallisen ja alueellisen seurantaohjelman yhteensopivuuteen sekä tiedon keruun ajantasaisuuteen. Kaukokartoituksen käyttömahdollisuudet hyödynnetään. Pohjavesien seurantaa ja tiedonhallintaa kehitetään ottaen huomioon ympäristöhallinnon ja muiden toimijoiden tavoitteet ja yhteistyömahdollisuudet.

Valtakunnallista biodiversiteetin sekä lajien ja luontotyyppien seurantaa kehitetään ja toteutetaan yhdessä muiden tutkimuslaitosten ja ympäristöhallinnon kanssa verkostoyhteistyönä tärkeimpiin seurantatarpeisiin keskittyen. Seurannassa tarkastellaan monimuotoisuuden tilaa tarkoitukseen valittujen indikaattorien avulla sekä toteutettujen suojelutoimien tehokkuutta ja vaikutuksia. Luonnon monimuotoisuuden tietojärjestelmiä kehitetään yhteiskäyttöisiksi ja erilaisten tiedontarvitsijoiden tarpeita palveleviksi.

Tietojärjestelmät, tekniset atk-palvelut ja tietopalvelu

Voimassa oleva ympäristöhallinnon tiedon hallinnan strategia vahvistettiin vuonna 2003. Strategiassa siirryttiin perusvalmiuksien rakentamisesta informaatio- ja kommunikaatioteknologian (ICT) käytön hyödyntämisen vaiheeseen. Siihen kuuluu sähköisten palveluiden integrointi tietovarantoihin ja asianhallintaan sekä asiointipalveluiden ja prosessien kehittäminen. Seuraavat tiedon hallinnan avainhankkeet ovat käynnissä:

- ✓ Ympäristöhallinnon sähköisten palvelujen kehittämishanke
- ✓ Tietovarantojen hallinnan kehittämishanke

- ✓ Asian- ja dokumentinhallinnan kehittämishanke
- ✓ Tietoteknisen infrastruktuurin ja palvelujen uudistamishanke.

Tietovarantojen hallinnan kehittämishanke tukee myös ympäristöraportoinnin tehokkuuden ja laadun lisäämistä. Osa em. hankkeista jatkuu vielä vuonna 2008, jolloin viimeistään on tarkoitus uudistaa tiedon hallinnan strategia. Uuden strategiakauden aikana korostetaan tuottavuutta ja palvelukykyä ja siirretään valtaosa toiminnasta sähköiseksi.

Vuosina 2008-2010 tulee ajankohtaiseksi koko hallinnonalan teknisten palvelujen uusiminen mm. ryhmätyön tukijärjestelmien, asianhallinnan sekä Internet- ja intranet -alustojen osalta.

Ympäristöhallinnon paikkatietoinfrastruktuuria, kaukokartoituksen operatiivista toimintaa ja alueidenkäytön tietojärjestelmiä sekä näiden käyttöä kehitetään osana tätä yleistä prosessia ja toisaalta osana SYKEN omaa toimintaa.

SYKE osallistuu ICT-hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen ja hoitaa ympäristöhallinnon ICT-palvelukeskustehtäviä. Valtionhallinnon siirtyessä perustietotekniikkapalvelujen keskitettyyn tuotantomalliin SYKEN ICT-palveluiden tuotannon painopiste kohdentuu suunnitelma-kaudella nykyistä enemmän ympäristöhallinnon ydintoimintaa tukeviin tietojärjestelmiin ja palveluihin.

Vuonna 2006 valmistuneen suunnitelman mukaisesti toteutetaan pääkaupunkiseudulla olevien ympäristöhallinnon kirjastojen kokoelmien yhdistäminen ja päällekkäisten toimintojen karsiminen sekä kirjastotietopalvelujen uudelleenorganisointi ja kehittämislinjaukset.

4.5 Sisäinen hallinto ja viestintä

Hallinto- ja talouspalvelut

SYKEN henkilöstöstrategia uudistetaan vuoden 2007 alkupuolella. Strategisesti keskeisiä hankkeita ovat henkilöstösuunnitelman toimeenpano, osaamisen kehittäminen sekä tulospalkkausjärjestelmän kehittäminen. Työyhteisön kehittämisen tueksi toteutetaan säännöllisin välein työtyytyväisyystutkimus. Erityistä huomiota kiinnitetään henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen.

Sähköisen matkanhallinnan ja paperittoman kirjanpidon järjestelmien ja niihin liittyvien prosessien kehittämistä jatketaan. Projektien kustannusseurannan ja työaikakirjanpidon uudistamiseen liittyvän uuden järjestelmän täysimääräinen käyttöönotto toteutetaan suunnitelma-kauden alkupuolella. Asianhallintajärjestelmän käytön laajentaminen työvälineeksi ja sähköiseen arkistointiin soveltuvaksi edellyttää kehittämistyötä koko ympäristöhallinnossa.

Hallinnonalan sisäisten tukipalvelujen keskittämistä ja alueellistamista jatketaan ja sähköisten palvelujen käyttöä laajennetaan ja parannetaan. Mikkelissä toimivaan ympäristöhallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon palveluysikköön siirrettävät tehtävät koskevat mm. laskujen käsittelyä ja maksatusta, palkkojen ja palkkioiden maksatusta sekä hallinnon tietojärjestelmien käyttötehtäviä. SYKEN sisäisiä tukiprosesseja kehitetään ja tehostetaan. Hankintojen ja palvelujen yhteiskilpailutusta, verkostomaista työskentelyä ja erikoistumista yhteisten palvelujen tuottamiseen hallinnonalan organisaatioissa lisätään sekä ulkoistetaan joitakin palveluja.

Viestintä

Viestintäpalvelujen käyttökelpoisuutta parannetaan. Julkaisujen laatua ja asiakaslähtöisyyttä parannetaan ja kehitetään tehokkaita tiedonvälityskeinoja vaihtoehtona laajoille julkaisuille. SYKEN tuottamaa tietoa havainnollistetaan ja visualisoidaan. Tiedeviestinnän erityispiirteitä

pyritään huomioimaan tiedotuksessa. Viestintää kohdennetaan tietyille painopisteille vaikutavuuden ja toiminnan tehostamiseksi. Sidosryhmäasioiden hoitoa vahvistetaan erityisesti huomioimalla kansainvälisiä yhteistyötahoja.

Toiminnan ja viestinnän tehostamiseksi sisäistä ja ulkoista verkkopalvelua lähennetään toiminnallisesti toisiinsa. Verkkopalveluihin rakennetaan helppokäyttöisiä sähköisiä palveluita asiointiin ja tietovarantoihin.

5 VOIMAVARAT

5.1 Rahoitus

Suunnitelmakauden määrärahat on esitetty voimassaolevien rahoituskehysten pohjalta ottaen huomioon valtion vuoden 2007 talousarvioesitys. Esitettyihin määrärahoihin ei ole sisällytetty varausta uusiin keskitettyihin palkankorotuksiin eikä niissä ole otettu huomioon alueellisista ympäristökeskuksista siirrettävien tutkimustehtävien vaikutusta. Menojen perussuunnitelmien lisäksi toimintamomentille on esitetty kehusehdotus alueellistamisesta aiheutuista lisäkustannuksista.

Toimintamenot

SYKEN perustoiminnan rahoituksesta pääosa sitoutuu palkkoihin ja muihin kiinteisiin menoihin. Perustoiminnan menoja rahoitetaan budjettirahoituksen ohella ulkopuolisen rahoituksen yleiskustannuskatteilla.

Suunnitelmakaudella korostuu tarve säästöjen aikaansaamiseen ja voimavarojen uudelleenkohdentamiseen useiden menopaineiden takia. Valtion tuottavuushankkeen edellyttämä resurssien vähentäminen heikentää SYKEN mahdollisuuksia uudelleen kohdentamisiin. Osa tuottavuushankkeen aikaansaamasta menosäästöistä luetaan koko valtiontalouden menoja vähentäväksi säästökseen ja osan virastot voivat kohdentaa uudelleen.

Tuottavuushankkeen vaikutukset on huomioitu määrärahalaskelmissa alustavan menokehysten mukaisesti. Valtiontalouden kehyspäätöksessä virastojen toimintamomenteilta on vähennetty 30 000 euroa/htv laskennallisen eläkkeelle siirtymisen mukaisesti. SYKEN toimintamomentin leikkaukset ovat yhteensä 1 020 000 euroa vuosina 2007-2011.

Valtion palkkausjärjestelmän käyttöönotosta, ympäristöministeriön ja SYKEN välisen palvelusopimuksen rahoittamisesta, alueellistamisesta sekä yleisestä kustannustason noususta aiheutuvista menopaineista pieni osa katetaan toimintamomentin määrärahojen lisäyksellä ja valtaosa kohdennetaan SYKEN sisällä. Voimavaroja on tarpeen kohdentaa strategisesti kehitettävillä tehtävillä. Keinoina on mm. karsia nykyisiä tehtäviä ja selkiyttää tehtäväjakoja niiden hoitamisessa, tehostaa tehtävien hoitoa ja yksinkertaistaa sisäisiä prosesseja sekä keskittää palveluja SYKEN sisällä ja ulkoistamisen avulla.

Valtion palkkausjärjestelmästä aiheutuu toimintamomentille noin 0,3 milj.euron vuosittainen lisärahoitustarve vuosina 2005-2008. Lisätarpeesta yksi kolmannes rahoitetaan keskitetyistä liittoeristä, yksi kolmannes saadaan lisäyksenä menokehykseen ja yksi kolmannes kohdennetaan SYKEN sisällä. Valtion talousarviossa tuleva lisärahoitus (liittoerät ja lisäys menokehykseen) on keskimäärin 0,2 milj.euroa vuodessa vuoteen 2008 asti.

Palvelusopimuksen eräiden tehtävien hoitaminen edellyttää määrärahojen pysyvää siirtämistä ympäristöministeriöstä SYKEen. Määrärahan siirtoesitys 1 milj.euroa vastaa SYKEssä toteutettavaa 3 htv:n vuotuista kohdennusta palvelusopimustehtävien hoitoon vuosina 2006-2010. Siirto ajoittunee suunnitelmakauden keskelle, mutta sitä ei ole sisällytetty rahoitustaulukoihin eikä sen vaikutusta ole huomioitu ulkopuolista rahoitusta koskevissa tavoiteluvuissa.

Tutkimus- ja asiantuntijatehtävien alueellistamisesta aiheutuvien vuotuisten lisäkustannusten on arvioitu olevan suunnitelmakaudella 1 milj.euroa. Lisärahoitus on sisällytetty kehusehdotukseen toimintamomentin menokehysten lisäyksenä. Henkilöstö- ja taloushallinnon palveluyksiköistä hankittavien palvelujen rahoitusosuuksista ei ympäristöhallinnossa ole vielä tehty päätöstä.

Ulkopuolinen rahoitus

Ulkopuolista rahoitusta hankitaan ensisijaisesti toimintaan, joka tukee SYKE:n perustehtävien toteuttamista. Ko. rahoituksen osuus toiminnallisesta rahoituksesta on vuodesta 2000 lähtien ollut noin 40%. Tavoitteena on säilyttää ulkopuolisen rahoituksen euromääräinen nykytaso. Kilpaillun rahoitusosuuden kasvu T&K-toiminnassa todennäköisesti jatkuu.

T&K-toiminnassa pyritään verkostoitumisen lisäämiseen, nykyistä suurempiin hankekokoisuuksiin ja useampivuotisiin hankkeisiin. Tärkeimpiä kotimaisia rahoittajia ovat ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Suomen Akatemia ja Teknologian tutkimuskeskus Tekes.

SYKE:n julkisen sektorin rahoituksen arvioidaan olevan suunnitelmakaudella keskimäärin 8 milj.euroa/vuosi. Muista ulkopuolisista rahoituslähteistä arvioidaan saatavan 2,5 milj.euroa/vuosi. EU-rahoituksen arvioidaan pysyvän nykytasolla (noin 1,3 milj.euroa/vuosi).

Maksullisen toiminnan tulojen arvioidaan pysyvän lähes nykytasolla (4,5 milj.euroa/vuosi). Tuloista noin puolet on vientihankkeiden tuloa ja 10-20% hallinnonalan sisäisten palvelujen myyntiä. Vientihankkeissa keskitytään SYKE:n erityisosaamista edellyttäviin hankkeisiin, joiden avulla SYKE:n kansainvälinen tunnettuus ja henkilöstön kansainvälistyminen lisääntyvät.

Ympäristövahinkojen torjunta (momentti 35.10.27)

Ympäristövahinkojen torjuntakyvyn parantamiseksi SYKELLE on annettu vuosille 2006-2008 enintään 35 miljoonan euron valtuus hankkia merivoimien kanssa öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan varustettu monitoimialus. Tarkoituksena on parantaa erityisesti Suomenlahden öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiutta kansainvälisen liikenteen kasvun aiheuttamien ympäristövahinkojen riskin lisääntyessä. Alusten laittomien päästöjen valvontaa voidaan edelleen tehostaa EU:n talousalueen perustamisen ansiosta. Nykyisten kahden valvontalentokoneen laitteistojen uusiminen ja täydentäminen toteutetaan jo ennen suunnitelmakautta.

Alus- ja laitehankintojen rahoitus palautuu valtiolle merkittävältä osin öljysuojarahaston varoista maksettavina korvauksina.

Muut momentit

SYKE budjetoit vesiensuojeluinvestointeihin sekä vesihuoltolaitteiden rakentamiseen myönnettyjen korkotukilainojen korkotuet (momentit 35.10.63 ja 30.50.30). Valtiokonttori hoitaa tukien maksatuksen. Korkotuki momentin 35.10.63 lainoihin päättyy suunnitelmakaudella.

Rahoitustaulukot

Peruslaskelma

Toiminnallinen rahoituksen arvioidaan kehittyvän seuraavasti vuosina 2007-2011:

Milj.euroa	2007 TAE	2008	2009	2010	2011
Suora budjettirahoitus	25,1	24,9	24,6	24,3	24,2
Ulkopuolinen rahoitus	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
- ympäristöministeriö *	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
- muu julkisen sektorin rahoitus	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
- budjetin ulkopuolinen rahoitus	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
- maksullisen toiminnan tulot	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Yhteensä	40,1	39,9	39,6	39,3	39,2

* Valtioneuvoston kehyspäätöksissä tutkimusrahoitukseen tehdyt leikkaukset heijastuvat todennäköisesti SYKELLE ympäristöministeriöstä tulevaan rahoitukseen. Rahoituksen arvioidaan kehittyvän momenteittain seuraavasti vuosina 2007-2011:

Milj.euroa	2007 TAE	2008	2009	2010	2011
TULOT					
12.35.60 Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista	4,7	5,0	5,0	5,0	5,0
MENOT					
35.10.27 Ympäristövahinkojen torjunta	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
35.10.63 Ympäristönsuojelun edistäminen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
35.10.70 Ympäristövahinkojen torjunta-alueiden ja ilmajäljennöslaitteiden hankinta	10,0	23,0	-	-	-
35.60.21 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot	25,1	24,9	24,6	24,4	24,2
30.50.30 Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki	1,0	0,7	0,5	0,4	0,3

Kehysehdotus

Momentille 35.60.21 esitetty määrärahalisäys aiheutuu alueellistamisesta aiheutuvista vuotuisista 1 milj.euron lisäkustannuksista.

Milj.euroa	2007 TAE	2008	2009	2010	2011
MENOT					
35.60.21 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot	25,1	25,9	25,6	25,4	25,2

5.2 Henkilöstö

Henkilöstöä kohdennetaan liitteenä olevan SYKEN erillisen henkilöstösuunnitelman 2007-2011 pohjalta. Suunnitelman tavoitteena on, että SYKellä on määrältään ja rakenteeltaan riittävät henkilöstöresurssit keskeisten tehtäviensä hoitamiseen. Henkilöstösuunnitelmassa on esitetty, mitkä eläkkeelle lähtöjen kautta vapautuvat vakanssit käytetään valtion tuottavuusohjelman toteuttamiseen ja mitkä kohdennetaan uudelleen. Vuosittain tehdään lisäksi tarkempi henkilöstön kohdentamissuunnitelma alueellistamisen ja palvelusopimuksen toteuttamiseen sekä jatkuvien ja uusien tehtävien tarpeisiin.

Henkilöstömäärä

SYKEN henkilöstön kokonaismäärä henkilötyövuosilla mitattuna on arvioitu olevan 596 htv vuonna 2006. Toimintamomentilta palkattujen henkilöiden määrä on noin 385 htv, joten ulkopuolisella rahoituksella palkattua henkilöstöä on reilut 200 htv. Toimintamomentin henkilöstön määrään vaikuttaa keskeisesti valtion tuottavuusohjelman toteuttaminen. Ulkopuolisella rahoituksella palkatun henkilöstön määrä riippuu ulkopuolisen rahoituksen kehittymisestä suunnitelmakaudella. Määräaikaisten henkilöiden osalta tavoitteena on, että heitä on korkeintaan 20% henkilöstöstä.

Tuottavuusohjelman tavoitteena on lisätä kaikkien hallinnonalojen tuottavuutta siten, että valtion toimintarakenteet ja -tavat uudistuvat ja tietotekniikkaa hyödynnetään tehokkaasti. Tuottavuustoimet vähentävät valtion henkilöstöä 9 600 henkilötyövuodella vuoden 2011 lop-

puun mennessä. Ympäristöhallinnossa toimintamenomomentin määrärahoilla palkatun henkilöstön määrä vähenee 250 htv, josta SYKEN osuus on 34 htv. Tästä 3-4 htv:n vähennys kohdentuu maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluviin vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviin.

Tuottavuusohjelman vaikutukset kohdistuvat kaikkiin henkilöstöryhmiin. Suurella osalla henkilöstöä tehtävät muuttuvat tai painottuvat uudella tavalla. Tuottavuusohjelman edellyttämä 34 htv:n vähenemä on suunniteltu toteutettavaksi seuraavasti: 5 htv vuonna 2006, 3 htv vuonna 2007, 5 htv vuonna 2008, 6 htv vuonna 2009, 7 htv vuonna 2010 ja 8 htv vuonna 2011. Ottaen huomioon tuottavuusohjelman mukaiset vähennykset sekä 3 htv:n siirto palveluksikkoon, SYKEN henkilöstön kokonaismäärä on 559 htv vuonna 2011.

Toimintamenomomentilta palkattujen henkilöiden uudelleenkohdentamisen tarve aiheutuu tuottavuusohjelman henkilöstövähennysten lisäksi alueellistamisesta (15 htv vuosina 2005-2011), palvelusopimuksen toteuttamisesta (15 htv vuosina 2006-2010) sekä tehtävien uudelleenpainotuksesta. Talous- ja palkanlaskentatehtäviä keskitetään ympäristöhallinnon palveluksikkoon (3 htv vuosina 2006-2007).

Henkilöstösuunnitelmaa laadittaessa on selvitetty toimintamenomomentilta palkatun nykyhenkilöstön määrä ja rakenne sekä niiden kehitys lähinnä eläkkeelle jäämisten osalta. Vapautuvien vakanssien määrää arvioitaessa on lähdetty siitä, että eläkkeelle jääminen tapahtuu 64 vuoden iässä. Kaiken kaikkiaan suunnitelmakaudella vapautuu eläkkeelle lähtöjen kautta 81 virkaa ja tehtävää (jäljempänä vakanssia). Näistä 34 vakanssia käytetään tuottavuusohjelman toteuttamiseen. Jäljelle jäävät 47 vakanssia tulee kohdentaa alueellistamisen ja palvelusopimuksen toteuttamiseen sekä jatkuvien ja täysin uusien tehtävien hoitamiseen. Jatkossa joudutaankin entistä suunnitelmallisemmin harkitsemaan myös muun poistuman kautta vapautuvien vakanssien kohdentamista. Muun poistuman arvioidaan olevan vuosittain 3-5 henkilöä. Sitä kautta vapautuvien vakanssien vakanssikohtaiset täyttöperusteet ratkaistaan vuosittain tehtävän kohdentamissuunnitelman pohjalta.

Tehtäväalueilla tapahtuvat muutokset

Asiantuntija-, tutkimus-, kehittämis- ja palvelutehtävissä toiminnan painotus on siirtymässä puhtaasti luonnontieteellis-teknisestä näkökulmasta kokonaisvaltaisempiin, yhteiskunnallistaloudellisiin tarkasteluihin. Esimerkiksi vuorovaikutteista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien menetelmien tutkimus-, kehittämis- ja soveltamistarve edellyttää osaamispuhjan laajentamista. Ympäristötaloudellisen osaamisen vahvistaminen onkin SYKEN keskeinen tavoite lähivuosina. Uusien teknisten menetelmien ja apuvälineiden, mm. kaukokartoituksen, laajempi hyväksikäyttö sekä tietovarastojen ja -järjestelmien kehittäminen ja käytettävyyden parantaminen edellyttävät uutta osaamista ja tarjoavat mahdollisuuksia uudennaisiin tarkasteluihin sekä parantavat työn laatua ja tehostavat resurssien käyttöä. Ympäristöseurantoja tehostetaan uuden osaamisen ja teknologian tuella.

Kokonaan uusia tarpeita on tehtäväalueilla, joita ovat erityisesti energiakysymykset, ekologisesti kestävä tuotanto ja kulutus, materiaalitehokkuus ja elinkaariarviot, ilmastonmuutos, sen torjunta ja siihen sopeutuminen, maisema- ja yhdyskuntarakenteen muutos sekä kemikaalikesymykset. Ympäristösubstanssiin liittyvän osaamisen lisäksi myös johdon päätöksenteon tukeen liittyvän asiantuntemuksen tarve lisääntyy.

Jotta resursseja riittäisi tärkeimmille ja uusille toiminnan osa-alueille, vähemmän merkittäviä tehtävistä on syytä luopua.

Asiantuntijatoimintaan liittyvien palveluiden tarve vähenee mm. luontoinventoinneissa sekä geotekniikan tehtävissä. Tutkimustoiminnassa resursseja vähennetään edelleen puhtaasti teknis-luonnontieteellisestä vesitutkimuksesta. Jo supistetuilta toimialueilta, happamoitumisen, metsätalouden, yhdyskuntajätevesien sekä planktonekologian ja ekologista luokittelua

tukevan tutkimuksen alueilta kohdennetaan voimavaroja edellä lueteltujen kehitettävien ja uusien tehtäväalueiden tutkimukseen.

Ympäristöseurantoja voidaan tehostaa ja niihin käytettäviä voimavaroja supistaa kaukokartoituksen, mallinnuksen ja automaation kehittyessä sekä karsimalla seurantoja.

Lisäksi tukitehtävien, kuten joidenkin sisäisen hallinnon tehtävien ja perustietotekniikkapalveluiden määrä vähenee ja resurssitarve pienenee, kun tukipalveluja keskitetään ja alueellistetaan ja sähköisten palveluiden käyttöä laajennetaan ja parannetaan.

Osaamisen kehittäminen

Toimintaympäristön ja tehtävien painotusten muutoksiin voidaan vastata myös henkilöstöä kehittämällä ja kouluttamalla. Korkeatasoisen osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää osaamistarpeiden kartoittamista ja tavoitteellista osaamisen johtamista. Osaamisen kehittämistä toteutetaan tunnistettujen strategisten osaamisalueiden pohjalta. Substanssiosaamisen kehittämisen haasteena on mm. monitieteellisyyden ja yhteiskunnallisen näkökulman huomioon ottaminen.

Tutkijoiden ja asiantuntijoiden menetelmäosaamisen kehittämistä jatketaan ja kansainväliseen toimintaan liittyvää osaamista lisätään. Johtamisosaamisessa korostuu strategisen ja henkilöjohtamisen ohella muutosjohtaminen. Toimisto- ja tukipalvelutehtävissä toimivan henkilöstön ammattitaidon monipuolistamista jatketaan, ja kehittämisessä otetaan huomioon tukipalvelukeskuksen ja uusien tietojärjestelmien aiheuttamat muutokset tehtävänkuivissa. Tietotekniikan koulutus koskee koko henkilöstöä.

Erityistä huomiota kiinnitetään myös muutoksen hallintaan ja henkilöstön työhyvinvointiin. Työyhteisöä kehitetään työtyytyväisyystutkimuksen tulosten pohjalta vuonna 2007.

5.3 Toimitilat

SYKE toimii Helsingissä kahdessa toimipisteessä, Töölössä ja Hakuninmaalla. Tavoitteena on saada SYKEN Helsingin toiminnot sijoitettua yhteen paikkaan. SYKellä on toimipaikat myös Oulussa ja Jyväskylässä. Lisäksi Joensuuhun perustetaan SYKEN toimipiste jo ennen suunnitelmakautta.

Kuvailulehti

Julkaisija	Suomen ympäristökeskus	Julkaisuaika Marraskuu 2006
Tekijä(t)	Oili Soinisalo ja Ismo Tiainen (toim.)	
Julkaisun nimi	Suomen ympäristökeskuksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2008 - 2011	
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavana myös internetissä: www.ymparisto.fi/julkaisut	
Tiivistelmä	Julkaisu sisältää suunnitelman Suomen ympäristökeskuksen toiminnasta ja taloudesta vuosina 2008 - 2011. Siinä on kuvattu toimintaympäristön muutoksia ja esitetty valtion vuoden 2007 talousarvioesityksessä SYKELLE asetettuja tavoitteita. Julkaisussa on esitetty laitoksen strategia, joka sisältää toiminta-ajatuksen, arvot ja vision 2015. Edelleen on esitetty SYKEN strategiset tavoitteet, keinot ja mittarit 2006-2010 sekä kuvattu niihin liittyviä tavoitteita ja strategisia kehittämistoimenpiteitä. Toimintalinjat-osiossa on esitetty SYKEN strategisesti kehitettävät alueet sekä kuvattu SYKEN toimintaa suunnitelmakaudella. Julkaisussa on käsitelty myös SYKEN rahoituksen, henkilöstön ja toimitilojen kehittymistä suunnitelmakaudella.	
Asiasanat	Suomen ympäristökeskus, ympäristö, toimintaympäristö, suunnitelma, strategia, toiminta-ajatus, arvo, visio, päämäärä, tulostavoite, tavoite, mittari, toimintalinjat, toiminta, kehittäminen, henkilöstö, talous, määrärahat, rahoitus, toimitilat, alueellistaminen.	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Suomen ympäristökeskuksen raportteja 20/2006	
Julkaisun teema		
Projektihankkeen nimi ja projektinnumero		
Rahoittaja/ toimeksiantaja		
Projektiryhmään kuuluvat organisaatiot		
	ISSN 1796-1718 (pain.) 1796-1726 (verkkoj.)	ISBN 952-11-2496-2 (nid.), 952-11-2497-0 (PDF)
	Sivuja 30	Kieli Suomi
	Luottamuksellisuus Julkinen	Hinta
Julkaisun myynti/ jakaja	Suomen ympäristökeskus Asiakaspalvelu, PL 140, 00251 Helsinki Sähköposti: neuvonta.syke@ymparisto.fi Puh. 020 690 183 Telefax 020 490 2190	
Julkaisun kustantaja	Suomen ympäristökeskus, PL 140, 00251 Helsinki	
Painopaikka ja -aika	Edita Prima Oy, Helsinki 2006	
Muut tiedot		

ISBN 952-11-2496-2 (nid.)

ISBN 952-11-2497-0 (PDF)

ISSN 1796-1718 (pain.)

ISSN 1796-1726 (verkkokj.)